

Postgebühr im Abonnement.
Poština plaćana v gotovini.

VSEBINA:

Marija Pomagaj
»Zmešnjava jezikov«
Legenda
Več verske izobrazbe
Mati — veroučiteljica
Presojanje knjig
O duhovnem branju
Tri ljubljanske cerkve
Luč od luči
Marija Pomagaj
Luč sveta
Ali apostol ali odpadnik
O odpustkih
Hrepenenje večnih višav
Neugaslo ognjišče
Spiski in zapiski
Mi smo božji romarčki
Trnova krona
Molitev
Razposajenci

Mati milosti. Veliki oltar v mariborski baziliki.

Rašt

LETNIK I.
ŠTEV. 2
FEBRUAR
1945

Mesečnik za versko vzgojo

Marija Pomagaj

(M. E.)

A. Čadež.

Zmerno.

mf

Pri - šla si med nas, o pre - ljub - lje - na Ma - ti, Ma - ri - ja Po - ma - gaj je tvo - je i -
Ma - ri - ja Po - ma - gaj ti s sr - cem si ce - lim, nih - če še ni pro - sil kdaj te - be za -

mf

mf

me, Ma - ri - ja Po - ma - gaj so tvo - ji po - gle - di, Ma - ri - ja Po - ma - gaj je tvo - je Sr -
man; za mor - je sol - za si nam ti o - su - ši - la, za svet brez me - ja za - ce - li - la si

mf

Počasi. Nežno.

p

ce. Zi - me - nom tem kli - če te src bo - le - či - na, te pro - si - jo ti - so - či skle - nje - nih
ran. O - sta - ni med na - mi, o ljub - lje - na Ma - ti, Ma - ri - ja Po - ma - gaj je tvo - je i -

p

Zategnjeno.

mf

rok. Ma - ri - ja Po - ma - gaj, naj - lep - ša mo - li - tev se zli - va raz ust - ni - ce tvo - jih o - trokl
me, Ma - ri - ja Po - ma - gaj so tvo - ji po - gle - di, Ma - ri - ja ro - ma - gaj je tvo - je Sr - ce.

mf

Odpustki za februar 1945:

1. Četrtek, prvi mesecu. Bl. Viridijana. P. o. tem kakor 15. dan; dalje p. o. čl. br. sv. R. T. v br. c.; če te brez velike težave ne morejo obiskati, pa v žup. c.

2. Petek, prvi v m. Svecnica. P. o. vsem, ki prejmejo sv. zakrament in se udeležijo javne pobožnosti n. č. sv. S. J. in molijo p. n. sv. o. — P. o. vsem, ki grejo k sv. obh. in sami opravijo kakšno pobož. v zadoščenje presv. S. J., obiščejo cerkev in molijo p. n. sv. o., če se ne morejo udeležiti javne pobož. — Dalje p. o.: 1. Čl. br. presv. S. J. — 2. Čl. br. sv. R. T. kakor v četrtek. — 3. Čl. br. N. Lj. G. v brat. c. — 4. Čl. r. v. br. ta dan ali v osmini. — 5. Čl. škop. br. karm. M. b. — 6. Tem, ki nosijo beli škap., če molijo za osvoboditev sužnjev. — 7. Čl. Mar. družb. — 8. Čl. »Družbe kršč. družin«. — 9. Čl. br. sv. Družine. — 10. Čl. br. za duše v v. ta dan ali v osmini. — 11. Čl. »Družbe sv. Petra Klav.,

če molijo za razš. sv. vere in po n. sv. o. — 12. Tem kakor 15. dan. — 13. Še en p. o. čl. br. sv. R. T. kakor 1. dan. — (Blagoslov s p. o.).

3. Sobota, prva v m. P. o. vsem, ki opravijo kakšno nabožno vajo n. č. Brezmadežni, da zadoščajo za njej prizadeta razzaljenja, prejmejo sv. o. in molijo p. n. sv. o.

4. Nedelja, prva v m. Sv. Jožef Leoniški. Čl. r. v. br. 3 p. o.: 1. Če v br. c. molijo p. n. sv. o. — 2. Če so pri mesečni procesiji. — 3. Če v br. c. nekaj časa pobožno molijo pred izp. sv. R. T. — Dalje p. o.: 1. Čl. br. presv. S. J. — 2. Tem, ki nosijo viš. škap. — 3. Tem kakor 15. dan.

5. Ponedeljek, Sv. Peter Krst. P. o. kakor 15. dan.

7. Sreda, prva v m. P. o. vsem, ki opravijo kakšno nabožno vajo n. č. sv. Jožefu, prejmejo sv. o. in molijo p. n. sv. o.

8. Četrtek, Sv. Janez Matski. P. o. čl. br. belega škap., če v br. ali žup. cerkvi molijo za osvoboditev sužnjev.

11. Nedelja, M. Lurška. Kjer je ta in nast. dneva pred z. posta vpeljana 40 urna pobožnost, dobe pod navadnimi pogoji p. o. vsi, ki obiščejo sv. R. T.

15. Četrtek, Bl. Andrej. P. o. vsem vernikom v cerkvah treh redov sv. Frančiška; tretjered, tudi v žup. c., kjer ni redovne.

19. Ponedeljek, Sv. Konrad. P. o. vsem, kakor 15. dan.

22. Četrtek, Sv. Marjeta Kort. P. o. kakor 15. dan.

25. Nedelja, zadnja v m. P. o. vsem, ki vsaj trikrat na teden odmolijo skupno sv. r. v. — Dalje čl. družbe sv. Petra Klav., če molijo za razš. sv. vere in p. n. sv. o.

Ludvik Seitz: Dvanajstletni Jezus v templju. Freska v stolnici v Djakovu.

»Zmešnjava jezikov«

Sv. pismo stare zaveze v 11. poglavju prve Mojzeseve knjige pripoveduje zgodbo o babilonskem stolpu. Potomci Noetovega sina Sema, ko so se že silno namnožili, so se iz gorate Armenije preselili v južno ležečo rodovitno ravnino Mezopotamije, ki jo namakata reki Evfrat in Tigris. Tu so se naučili žgati opeko, zemeljsko smolo (nafto) pa so rabili za malto. Na ta kulturni napredek so bili sila ponosni in so sebi in svojim malikom gradili vedno večja in vedno višja splotja. Tedaj so se domenili: »Sezidajmo si mesto in stolp z vrhom do neba.« Ta nebotični stolp sredi njihovega mesta naj bi bil njihov glavni tempelj in obenem daleč viden znak njihove moči in kulture. Rodovi, ki bi nemara še hoteli z gorate dežele prodirati v ravnino Mezopotamije, bi že iz daljave zagledali ogromni nebotičnik in bi se zbalii moči in sile ondotnih prebivalcev ter bi si jih ne upali napasti.

Sv. pismo pove globlji razlog, zakaj da so sklenili zidati veliko mesto z nebotičnim templjem. »Naredimo si ime, postavimo si spomenik, da se ne razkropimo po vsej zemlji.« Ime si narediti, vse dotlej zgrajeno presegajoč spomenik si postaviti, to so hoteli. Torej tako slavni hočejo postati, da bo njihova slava šla od ust do ust, od rodu do rodu in da njih ime nikdar ne bo zginilo iz zgodovine. Vodil jih je napuh, ki se ni nič oziral na Boga Stvarnika in na njihovo popolno odvisnost od njega in na dolžnost, njemu samemu služiti. Hoteli so ustanoviti edinemu pravemu Bogu tujo in nasprotno velesilo v političnem, kulturnem in gospodarskem pogledu. Njeno središče in zunanji znak naj bi

bil ogromni, nebotičniku sličen malikovalski tempelj.¹ Tako je dobil njihov načrt bogokleten smisel.

Sredi njihovega samozavestnega dela pa poseže vmes Vsemogočni iz nebes. Čisto po človeško umljivo in preprosto pripoveduje sv. pismo, kaj je Bog sam pri sebi sklenil, oziroma kako so se tri božje osebe pogovarjale med seboj: »Glej... to je začetek njihovega početja; zdaj jih ne bo nič zadrževalo, da ne bi storili, kar koli jim pride na um.« Bog je videl, da bo ta njemu nasprotna sila na zemlji skušala vedno ogromnejša dela izvršiti in tako bodo ljudstva šla vedno globlje v zmoto poganškega materializma. Zato je sklenil to preprečiti s tem, da razbije njihovo enotnost in občestvo. Kaj je storil Bog? Stopil je dol na zemljo, poroča sv. pismo, zmešal jim jezik, da drug drugega govorice niso razumeli. Tako je bil konec njihove skupnosti, njihove sile in moči. Odtujili so se Bogu, za kazen pa so se tudi med seboj drug drugemu odtujili, da jih stare vezi niso več družile, razkropili so se po vsej zemlji in nehali zidati mesto. In ta kraj je dobil ime Babel, to je po slovensko »zmešnjava«, in ga nosi še danes.

K tej zgodbi bi mogel kdo vprašati: »Kaj, ali Bogu ni všeč, da človek napreduje kulturno in tehnično, da nove iznajdbe in pridobitve uporablja in si tako olajša in lepša življenje na zemlji? Ali človek ne sme graditi nebotičnikov? Ali ne sme želeči, da bi svoje ime z velikimi deli proslavil?« Vse to sme. Ne samo sme, ampak mora, saj je Stvarnik po prvem človeku vsemu človeštvu

¹ G. E. Closen S. J., *Wege in die Heilige Schrift*, str. 35 sl.

naravnost ukazal: »Podrzi si zemljo in gospoduj nad njo!« A vse to mora človek delati v vsej ponižnosti in odvisnosti od Boga, tako da služi Bogu, spolnjuje njegovo voljo in ga s svojimi deli slavi. Ves napredek mora biti tak, da človeka uči Boga, ki je vso snov in vse naravne sile ustvaril, vedno bolj spoznavati, občudovati in mu zvesteje služiti. Tedaj bo Bog sam človekovo ime poveljal. Kadar pa človek ob vsem napredku in snovnem bogastvu poln napuha Boga pozablja, ga iz svojega življenja izključuje, ga nazadnje taji in brezbožno ali celo protibožno živi, tedaj Bog ob uri, ki si jo on v svoji vsevednosti določi, udari, da se ves človeški napredek z vsem bogastvom in bahaštvom zruši v prah in pepel.

Napuh, ki niti božjega gospostva nad seboj ni hotel priznati, je bil vzrok, da je Bog ljudem »zmešal jezik«. In isti napuh je še danes vzrok, da se ljudje med seboj ne razumejo, čeprav bi različnost jezika sama po sebi še ne bila nepremagljiva ovira medsebojnega razumevanja. Kjer pa se ljudje in narodi več ne razumejo med seboj, pride do sporov, bojev in vojske. V Fatimi je Marija napovedala takšno stanje, ko je rekla: »Če se mojemu pozivu ne bodo pokorili, se bodo razširile po svetu hude zablode, ki bodo užgale nove vojske in preganjanja Cerkev...« Te hude zablode so mišljenje ljudi toliko zmešale, da se več ne razumejo, ampak v medsebojnih sporih eden drugega mišljenje pobija in svoje lastno mišljenje drugim vsiljuje s sredstvi, ki s krščansko vestjo niso več v skladu.

Poglejmo v naše male domače razmere! Vsi smo istega jezika in iste krščanske vere, pa glejte, kako malo edinosti in sporazumnosti je med nami, koliko pa sporov, preprirov, nasprotstev in nepotrebnih borb, ko vendar poznamo resni opomin sv. Pavla, ki ga slišimo vsako leto na 14. nedeljo po binkoštih: »Dela mesa so: sovraštvo, zdražba, zavist, jeza, prepirljivost, razprtije, ločine... Kateri take reči počenjajo, ne bodo posedovali božjega kraljestva« (Gal 5, 19—21). Vsi si želimo edinosti, ki nam je redko kdaj bila bolj potrebna kot

danes, mnogi se trudijo z vso resnobo, da bi prišlo zopet do boljšega medsebojnega razumevanja, brez česar edinost ni mogoča. A ne pride do tega. Zakaj ne? Ali nam zgodba babilonskega stolpa ne vzbuja misli, da je Bog za kazen zmešal naše mišljenje tako kakor nekoč jezike, da se več ne razumemo?

Da, kazen božja za isti greh kakor v davni davnini v jutru človeške zgodovine: za napuh! Če hočemo najti uspešno pot do edinosti, moramo v sebi premagati napuh, ki ga neki pisatelj imenuje vseh človeških bedarij največjo. Zopet moramo postati vsi ponižni služabniki božji, ki s preprostimi srcem iščemo resnico božjo in se dosledno po njej ravnamo ter jo skušamo vsem, ki so v zablodah, posredovati v vsej potrpežljivosti z učenjem, zlasti pa z zgledom lastnega življenja. Če bomo skušali v upor proti Bogu in njegovi volji »poveljati svoje ime«, bomo prej ali slej doživeli polom, če pa, pokorni božjim zapovedim, delamo in živimo, bo Bog, kadar in kolikor bo on spoznal za dobro in prav, poveljal naše ime tako, da bo poveljano za vso večnost.

S ponižno službo Bogu v izvrševanju njegovih zapovedi bomo postali zmožni enakega mišljenja, medsebojnega mirnega življenja. Sv. Pavel nas k temu tolikokrat opominja, dobro vedoč, kolikega pomena je edinost in enotno mišljenje za zveličanje posameznika in za rast božjega kraljestva. Korinčanom piše: »Bodite istih misli, živite v miru, in Bog ljubezni in miru bo z vami« (2 Kor 13, 14). Filipljane prosi: »Dopolnite moje veselje s tem, da boste istih misli in imeli isto ljubezen« (Fil 2, 2). In Rimljanom želi — kakor da prav nam katoliškim Slovencem za današnji čas piše: »Bog potrpežljivosti in tolažbe pa vam daj, da bi bili med seboj istih misli po Kristusu Jezusu« (Rimlj 15, 5).

Vsaj to je dolžnost vsakega pravega kristjana med nami, da moli in prosi sebi in svojim rojakom za tisto ponižnost, ki vodi k edinosti v mišljenju in ravnanju. Začni tudi ti, dragi bratec, v ta namen redno moliti!

Dr. Gregorij Rožman, škof.

Legenda

Mauser Karel

Marija je po vodo šla,
da bi skopala Jezuščka.

Za Hebron že je sonce šlo,
žarelo v zarji je nebo.

Ob vodi je ženó našlá,
nesrečno mater Judeža.

»Kaj čakaš žena, kaj sediš,
zakaj vodé ne natočiš?

Te kliče že telesa sad,
da brez moči si naenkrat?«

Tako Marija de ljubó
in vzame žéno pod rokó.

In šla je mati Judeža
z Marijo tja do Jezusa.

Stopila komaj je čez prag,
ustavil se ji je korak.

Zajokal Jezus je plašnó,
in jokal, jokal je bridkó,
v ročice drobne skril oči
in k vratom več pogledal ni

Šele ko mati je odšla,
nesrečna mati Judeža,
se Jezus je obrnil spet
in v zarjo gledal ves zavzet.

Na licu Sina vseh obljub
žarel je Judežev poljub.

VEČ VERSKE

IZOBRAZBE

Že pred 40 leti je papež Pij X. v svoji okrožnici z dne 15. aprila 1905 označil nevednost o verskih stvareh kot glavni vzrok, da propada vera med ljudmi. — »In ne mislimo samo morda preprostega ljudstva,« pravi papež, »marveč tudi in prav posebno še one, kateri niso brez duha in izobrazbe in so v svetu učenosti prav dobro podkovani, glede vere pa tjavdan in nespametno žive. Teško je povedati, v kako gosto temo so le ti mnogokrat zagrnjeni in — kar je še bolj obžalovanja vredno, niti zganajo se ne v nji.«

Deset let prej pa je potrdil resničnost te trditve naš pokojni dr. Janez Ev. Krek s sledečimi stavki: »— Najžalostnejša resnica naših dni je, da se katoličani, ki se imenujejo in hočejo biti in veljati kot katoličani, uče spoznavati svojo Cerkev, njeno zgodovino in njen nauk pri najhujših nasprotnikih in da jim često za ta pouk že zadoščajo blatni feljtoni židovsko-liberalnih časnikov. — Dva znamenita svetna slovenska književnika, ki sta veljala kot korifeji, sta proti koncu svojega življenja večkrat poudarjala, da katoliške Cerkev in vere nista poznala. Eden izmed njiju, čigar kritičnega duha priznava ves slovenski svet, se je izrazil, rekoč: 'Katekizma nam manjka'.«

Svet pogrša in potrebuje torej v naši dobi temeljitega verskega znanja.

Kako mu ga dati?

1. Prva je poklicana domača družina. Mnoge naše hiše in družine so se žal tako zelo odtujile vsemu krščanstvu, da v njih ne najdeš nobenega verskega duha več, nobenega verskega znamenja, ne križa, ne svete podobe, ne blagoslovljene vode — ničesar. Zato se v takih hišah tudi nič verskega ne govori — kaj šele da bi se otroci od rane mladosti poučevali v krščanskih resnicah in zapovedih, učili moliti in krščansko živeti. Zato vstopajo v šole dostikrat v verskih rečeh popolnoma nevedni otroci, ki ne znajo nobene molitve, niti pokrižati se ne znajo. Ta pomanjkljivost je toliko bolj usodna, ker je verska vzgoja v družini najvažnejša, ker je prva vzgoja in zarezje v mlado otrokovo dušo najgloblje sledove. Prva učiteljica in vzgojiteljica otrokova je mati, prva, ki otroka uvaja v poznanje verskih resnic in ga uči moliti. Zato naj bi se zlasti naše matere po mestih in vaseh v večji meri seznanile z navodili, ki jih jim je že svoj čas dal škof dr. Jeglič o vzgoji in verskem pouku otrok, sedanji naš vladika v pastirske mlistu l. 1938. in kakorikoli Volc v dveh knjižicah z naslovom: *Otrok. Novi krščanski nauk za 3. razred ljudskih šol kateheta Janez Pivka bo materam silno olajšal poučevanje krščanskih resnic v domači družini. Dobra mati bo vzela knjigo v roke, jo študirala in potem učila otroke.*

2. Prizadevanje domače hiše morajo podpirati in nadaljevati v zadostni meri šole vseh vrst. Pri nas je sicer na ljudskih in srednjih šolah pouk v verskih resnicah eden izmed učnih predmetov redno z dvema urama na teden. Toda da šole ustrezajo pravicam Cerkev in krščanske družine, ni zadosti, da nudijo verski pouk v tako pičli

meri. Nujno je potrebno, da ves šolski pouk in ustroj učitelje, učne načrte in učbenike prešinja krščanski duh pod materinskim vodstvom Cerkev v vseh predmetih tako, da bo verski pouk zares temelj in krona vsega pouka v vseh vrstah šol: v osnovnih, srednjih in visokih šolah. — Treba je — po besedah Leona XIII. — da se poučuje mladina v veri ne samo v določenih urah, temveč da tudi iz vsega ostalega pouka diha vonj krščanske pobožnosti. V ta namen nam je katoličanom vzor enotna verska šola; kjer te ni, bo pač vsakršni pouk imel le malo uspeha, nasprotno pa bo povzročil često veliko škodo.

3. Poleg družine in šole je dalje dolžnost vsakega posameznika, da se briga tudi vsak sam za vednost v verskih stvareh. Potrebno je namreč, da po končani šoli preide otroško umevanje verskih resnic v zrelo moško umevanje. Na žalost jih je pa mnogo, ki to dolžnost, zapustivši šolo, popolnoma zanemarijo. Pomislimo na tiste, med preprostimi verniki, ki zanemarjajo poslušanje božjih resnic v cerkvah. Pomislimo pa tudi na one, ki jih izrecno omenja papež Pij X., ki so po svoji izobrazbi vsekako tudi pred Bogom bolj dolžni biti v verskih rečeh zadostno in prav poučeni nego preprosti človek izmed ljudstva. Kako redki so, ki si štejejo v čast biti izobraženi tudi v tem, kar je najvažnejše in kar se tako silno tiče njih samih! Koliko jih je, ki resnice svete vere študirajo, se vanje poglabljajo, ki vsaj kaj verskega bero, ki se potrudijo vsaj h kaki pridigi ali krščanskemu nauku v svoje poučenje? Za vse druge reči se zanimajo: za znanstvo, za umetnost, za vsa družabna vprašanja, za vse gospodarske stroke — za verske stvari pa se zanimajo tako malo, prav za prav nič. — O tu bi bilo treba temeljite spreobrnitve — zlasti med našimi izobraženci!

4. Ker je nevednost v verskih stvareh tako velika, so današnje dni tudi zvesti verniki poklicani, da nevedne poučujejo v verskih resnicah. Cerkev sama vabi v svojem zakoniku moške in ženske, naj priskočijo duhovnikom na pomoč pri tem delu, ki je pri nas tem važnejše, ker nimamo pravih katoliških šol. Važna je že sedaj in bo po končani vojni ta pomoč duhovnikom zlasti v krajih, kjer že dalj časa ni duhovnika. V to so poklicani še posebej člani verskih družb, katoliških mladinskih organizacij, člani Katoliške Akcije in prav posebno še udje Bratovščine krščanskega nauka, ki jo je že l. 1905 papež Pij X. zaukazal za vsako župnijo in jo sedaj istotako ukazuje tudi cerkveni zakonik (kan. 1333 § 1). Za našo ljubljansko škofijo jo je ukazal tudi že l. 1908. pokojni škof dr. Jeglič. Na žalost pa se za to bratovščino nismo zmenili o pravem času. Zato je odslej toliko večja naša dolžnost, da ji posvečujemo v pomnoženi meri svojo skrb.

Časi, kakršne doživljamo, potrebujejo ljudi, ki so močni v veri. Vera naša pa je tem močnejša in trdnjša, čim bolj poznamo resnice božjega razodetja. Zato skrbimo — vsak po svoji moči in zmognosti — pri sebi in pri drugih za temeljito poznanje verskih resnic.

MATI + VEROUČITELJICA +

Šolski pouk je v vojnem času skrčen. Otroci imajo pa tem več domačih nalog. K delu jih mora priganjati, pri tem nadzirati, po potrebi pomagati kajpada — mati! Če še ne gre, zvečer pogleda naloge tudi očka, ki zna po potrebi kaznovati lenobo strože kakor mati.

Starši seveda pogledajo računске naloge in spisje, vprašajo tudi, katero berilo se mora otrok naučiti. Redkejši pa so starši, ki preprašajo otroka tudi, ali se je naučil za g. kateheta. In vendar je zanj najvažnejše, da zna, kar je potrebno za večno življenje, šele potem je važno znati, kar koristi za zemsko življenje.

Ker je domača vzgoja v prvih šolskih letih največ na materinih ramenih, bi morale biti matere posebno izučene

za te naloge. Dokler nismo tako daleč, da bi vsaka nevesta ali mladoporočena žena na posebnem tečaju dobila za domačo vzgojo potrebno znanje, naj nudimo nekaj navodil tistim materam, ki bi rade svojo materinsko dolžnost resnično prav vršile.

I. Predšolska verska vzgoja.

Mati je dolžna otroka vzgajati, še preden se otrok rodi. Pa to tu preidimo. Ko se pa okoli tretjega leta otrokova duša začne polagoma prebujati, tedaj se začne tudi vzgoja in tudi verska vzgoja. Lahko bo otroka vzgajati versko v šolski dobi, če je bil v predšolski dobi versko vzgojen!

1. Poglavitna in prva naloga doma je, da poskrbi za versko okolje, kakor danes pravimo. To se pravi: vse v hiši, oprava, okrasje, vse, kar otroka obdaja, naj ga spominja tudi na Boga in vero. S takim obližjem otrok v diha v a t u d i d u h a v e r e, ne da bi vedel kdaj. Na verske stvari se navadi, Bog in svetniki postanejo na lahek način njegovi ljubi znanci in zveza z njimi je ustvarjena, čeprav na otroški način. S tem je narejena podlaga za versko življenje.

V hiši naj bodo najprej križ, podoba Matere božje in še kaj verskih podob. Križ bodi tam, kjer družina je in živi. Po mestnih družinah se vse družinsko življenje vrši v kuhinji, zato križ spada tja. Pred njim naj vsa družina opravlja molitve pred jedjo in po jedi, pa tudi druge družinske molitve. Zato je Bogkov kot za versko vzgojo zelo važen. Mati naj skrbi, da bo lep in primerno okrašen. Če le mogoče, naj bodo tudi druge nabožne podobe v hiši. Posebno važne so podobe k r s t n i h z a v e t n i k o v vseh članov družine. Otrok naj pozna očetovega zavetnika, materino zavetnico, pa tudi zavetnike vseh otrok. Kajpak mora take slike mati ali oče tudi primerno pojasniti in povedati tudi svetnikov življenjepisa, ki si ga otrok tako rad zapomni.

2. Kjer ni dobiti stenskih podob zavetnikov, naj si starši pomagajo s podobicami. Kako zanimajo otroka podobice v materinem molitveniku! Za otroka so take podobice, ki predstavljajo kako dejanje, najbolje v več barvah. Sladkobnih podobic otroku ne kupuj, z njimi ne vzgajaš otroka k resni kreposti, temveč čisto k polizani čutnosti, ki nima z resnično verskim življenjem nič opravka. Zbirka primernih podobic je tudi za otroka najbolj primeren prvi molitvenik. O teh podobicah se z otrokom mnogo pogovarjaj, da spozna njih vsebino. Naj jih ne nabira iz dobičkarskega namena, kakor nabira denar v hranilnik!

3. O priliki pelji otroka s seboj v cerkev. Najprej v času, ko bošta v cerkvi bolj sama. Že prej mu povej o hišici, kjer stanuje Jezus, ki otroka vidi in sliši. V cerkvi ga opozori na večno luč, ki vaju kakor zvezda modre opozarja na Jezusa. Potem ga vzemi s seboj v cerkev gledat ja s l i c e, božji grob, pelji ga s seboj k pepeljenju, k blagoslovu sv. Blaža, pošlji ga k potresanju na praznik sv. Rešnjega Telesa, na vernih duš dan ga vzemi s seboj na pokopališče in mu govori o vernih rajnih. S tem ga

Ti si Peter! Oltarna slika v radooljški župni cerkvi. Slikal Janez Šubic l. 1878.

pripravljaj in navajaj na življenje s Cerkvijo, v čemer je prav za prav vsa verska vzgoja.

4. Posebej otroka, preden gre v šolo, poučuj z zgledom in besedo. Ko moliš, naj otrok s teboj sklene ročice. Pri skupni molitvi daj zgled zbranosti, da se bo otrok naučil spoštovanja pred molitvijo in te bo posnemal. Pred nedeljami in prazniki mu rada govori o pomenu nedelje ali praznika. S tem ga naučiš živeti s cerkvenim letom. Zgodbe Jezusove mladosti in njegovega trpljenja naj se nauči otrok že iz materinega pripovedovanja med letom. Seveda ga boš naučila tudi osnovne molitve, očenaš, zdravomarijo, čast bodi in morda tudi vero. Zahtevaj, da otrok križ dela res pravilno in počasi.

5. Pripoveduj otroku iz življenja svetnikov. Seveda jih moraš najprej sama poznati. Vsaka družina bi morala imeti knjigo življenja svetnikov v domači knjižnici. Vzemi n. pr. pratiko ali koledar s slikami svetnikov in otroku razlagaj podobe kar po vrsti. Koliko si otrok zapomni za vse življenje!

Ne pozabi, da je v predšolski dobi za otroka najvažnejše, da mu ustvariš versko vzdušje. Versko brezbržno okolje, kakor je zelo pogosto po mestih, otroku čisto za vse življenje zamori življenje po veri.

II. Verska vzgoja v šolski dobi.

1. Ko začne otrok hoditi v šolo, naj mati z otrokom doma obnavlja krščanski nauk, ki ga sliši otrok v šoli, in ga tudi pogloblja. Otrok ima tudi knjigo Krščanski nauk za prvence. Mati naj uči otroka, podobe si ogledovati in jih razumeti. Naj mu ob podobah v knjigi pripoveduje zgodbo; če pa jo otrok že zna, naj jo njej pripoveduje otrok sam. Otrok naj ima za krščanski nauk posebno risanko, v katero na preprost način riše svetopisemske zgodbe, kakor mu jih katehet nariše na šolsko desko. Mati naj otroku pomaga pri tem delu z nasveti in pripovedjo svete vsebine. Posebno je važno, da mati z otrokom ponavlja najvažnejše molitve, ki so v veroučni knjigi zadaj. Stavi otroku vprašanja, ki so natisnjena za vsako zgodbo, in na ta način otroka sprašuje.

2. Najvažnejše pa je tudi v tej dobi, da mati otroka navaja na versko življenje. Otrok naj začne hoditi vsako nedeljo k maši, čeprav ga pred izpolnjenim sedmim letom druga cerkvena zapoved še ne veže. Če se prej ne navadi, potem tudi dolžnosti ne bo redno spolnjeval. Ko hodi otrok že k spovedi in obhajilu, mora mati poskrbeti, da bo otrok hodil vsaj mesečno in se na prejem zadostno pripravil. Napačno pa bi bilo, če bi si otrok skupno z mamo izpraševal vest; to naj opravi sam po navodilu, ki ga je dobil v šoli. Mati naj da otroku z gled s spolnjevanjem nedeljske dolžnosti in s prejemanjem zakramentov.

3. Ko otrok zna najvažnejše molitve, naj moli doma pred jedjo in po jedi naprej, da se navadi. Podobno naj moli angelovo česčenje in rožni venec. Mati naj, zlasti ob nedeljah, z otroki rada poje nabožne pesmi, posebno rada n. pr. božične, postne, velikonočne in Marijine v maju. Oskrbi mu, brž ko pozna črke, molitvenik, najbolje izvleček iz molitvenika pri Jezusu, ki ga dobi za malenkostno vsoto. Nauči ga, da bo v prvem šolskem letu pri maši tako, da gleda na oltar — to je najboljša otrokova udeležba pri maši.

4. Mati poskrbi tudi za to, da bo ne le otrok, temveč tudi sama in vsa družina imela stik s katehetom ali župnijsko duhovščino. Povabi naj kateheta na dom, da vidi otroka tudi doma. In takrat mu ne sme nič postreči. Tako bo vzgoja šole in doma enotna in zato tudi najbolj uspešna.

Pač ima tudi oče enake dolžnosti kakor mati, tudi pri verski vzgoji. Vendar v prvih letih laže in bolje vse to opravi mati, medtem ko bo v razvojni dobi predvsem potrebna za uspešno vzgojo očetova oblast. Doraščajoči mladini mati sama, kakor skušnja vsak dan potrjuje, ni več kos, prav tako pa oče v prvem in večinoma drugem sedmeroletju otroku ne more s toliko nežnostjo nuditi vzgoje kakor mati, ki je zato otrokova prva veroučiteljica. Oba, oče in mati, sta po zakramentu sv. zakona dobila oblast, pravico in tudi dolžnost, da otroka versko vzgajata. Za to imata tudi od Boga vso potrebno milost. Starši so tako otroku v nekem smislu prvi duhovniki.

Sv. Mohor blagoslavlja Loko.

Sliko je naročil l. 1873. loški rojak župnik Volčič pri Janezu Subicu. Volčič je po svoji smrti zapustil sliko cerkvi svetega Lovrenca na Breznici, kjer visi še danes.

Presojanje knjig

Neprimerna knjiga more napraviti v duši grozno opustošenje. Nobena slana v zgodnji pomladi ni tako nevarna. Učinki tega opustošenja trajajo večkrat dolga leta; včasih pa se sploh ne dajo popraviti. Neprimerna knjiga more škodovati vsakomur. Zlepa ni nihče tako pokvarjen, da bi ne mogel biti še slabši. Slaba knjiga ga vsaj v hudobiji potrjuje, če ga že ne navaja na novo. Pa tudi dober, preizkušen in utrjen ni nihče tako, da bi ga ne mogla slaba knjiga omajati, če že ne podreti. Morda vsak tega priznati noče, a tako je. Priznal pa je to veliki španski filozof Balmes, ki je živel v 19. stoletju (1810 do 1848). Bil je velik mislec in, kar je še veliko več vredno, prepričan katoličan, mož, ki je res iz vere živel. Pri svojem študiju se slabih knjig ni mogel izogibati. Bila je njegova dolžnost, da je tudi take prebiral. Priznal pa je sam svojim prijateljem: »Vi veste, da je vera globoko vsajena v mojem srcu. Pa vendar ne morem prebrati niti ene prepovedane knjige, da bi ne začutil, kako mi je potrebno, da se z branjem iz sv. pisma ali Hoje za Kristusom vrnem v pravo razpoloženje.« Balmes je v tej izpovedi odkrito priznal, da čuti vplive slabe knjige, ki jo bere; razodel pa je tudi, kako je skrbno pazil, da je slabe vplive takoj odstranil. Koliko jih je pri nas v tem Balmesu podobnih? Premnogi bero vse vprek, pa ne za-

radi dolžnosti, marveč iz same radovednosti, večkrat tudi zato, ker jih mikata skušnjava in greh. Ali se boste še čudili, če začne njih vera pešati, če njih nedolžnost in čistost umirata. Priznani pedagog Fr. W. Foerster, ki ni katoličan, pravi: »Mnogo ljudi niti ne slutijo, kako je domišljija, ki se vedno bavi s spolnimi predstavami, razpoložena za vsak nrvni poraz... V tem smislu bi morali biti glede na večji del modernega leposlovja abtinentje kakor abtinentje glede alkohola.«

Slaba knjiga more porazno vplivati tudi na družbo, na cel rod in še rod za rodom. Nazorno je to pokazal ruski pisatelj Krylov v basni: »Pisatelj in razbojnik«. Duša pisateljeva, ki je bila obenem z dušo razbojnikovo obsojena v trpljenje, se v tej basni pritožuje, češ da se ji godi krivica, ker je trpljenje razbojnikove duše prenehalo, njeno pa ne. Toda zaslišala je glas: »Nesrečnež! Pritožuješ se zoper Previdnost. Primerjaš se z razbojnikom? Ta je v svoji zlobi ubil enega človeka, pa se je spokoril. Kaj pa ti? Ti ubijaš še po smrti s trupom svojih del. Ne verjameš? Le poglej onega mladega fanta, kako skrivaj pozira tvoje umazane spise, le poglej, kako se njegova doslej čista domišljija polni z nesramnimi podobami tvojega peresa. In ti se še drzneš govoriti? Le poglej, v koliko dušah umira luč vere zaradi tvojih del, danes po sto letih tvojega rojstva! Le poslušaj obup očetov, jok mater zaradi sprijenosti otrok. In kdo jih ima na vesti? Ali ne ti? In ti se še upaš tožiti, pritoževati se? Tvoj ogenj ne ugasne, tvoj črv ne umrje, zakaj gorje tistemu, ki pohujša, pa če tudi samo enega tistih, ki verujejo v Kristusa...«

Kdor pravi, da nobena knjiga ne škoduje, ne govori resnice. Ne rečemo, da laže, ker morda ne ve, kaj govori, toda resnica, kar pravi, gotovo ni. Skušnja milijonov ljudi spodbija njegovo govorjenje. »Med največje sodobno zlo, ki popolnoma sprevača krščanski nauk o nrvnosti in zelo škoduje dušam, odkupljenim z dragoceno krvjo Jezusa Kristusa, se mora šteti tisto slovstvo, ki hoče ustrezati počutnosti in poželjivosti ali tudi nekakemu pohotnemu misticizmu,« beremo v nekem odloku kongregacije sv. oficija iz l. 1927. Dalje pravi isti odlok: »Ni mogoče zadosti obžalovati, kako strašno škodo za duše pomeni ta poplava knjig, polna očarujočega kratkočasia, a prav tako tudi nesramnosti«. To so resne besede, ki postavljajo na laž vsakogar, ki pravi, da nobena knjiga ne škoduje.

Knjige, pod njimi je umeti kakršen koli spis, naj si bo obsežen ali ne, knjige torej utegnejo biti škodljive. To stoji. V današnji poplavi knjig pa je takih slabih knjig veliko. Tudi tega noben pameten človek ne bo tajil. Ostane le še vprašanje, kako se zavarovati, da nam te knjige ne bodo škodovale.

Gotovo je, da same povodni slabih knjig uspešno zajeziti ne moremo. To bi se dalo narediti le v družbi, ki bi zares katoliško čutila in živela. Takšna pa moderna družba ni. Po drugi strani pa je tudi gotovo, da so posledice slabih knjig silno pogubne in da vse nrvno prenovitveno delo ne more imeti pravih uspehov, če se vpliv slabih knjig ne omeji. Kaj torej storiti? Ali naj roke križem držimo in čakamo konca? To bi bilo zelo nespametno. Boriti se moramo proti slabi knjigi, toda to svojo borbo moramo postaviti na stvarno podlago. Samo vpitje, da slabih knjig ne sme biti, ne bo dosti pomagalo.

Franc Pustavrh: Srce Marijino.
Uršulinski samostan — Ljubljana.

Stvarna podlaga, na kateri mora stati naš boj proti slabi knjigi, če hočemo, da bo uspešno, se gradi na dveh spoznanjih. Prvo je to: Živo se moramo zavedati, da more slaba knjiga povzročiti v duši grozno opustošenje. To zavest mora imeti najprej vsak zase. Meni, tudi meni in prav meni, moji duši more slaba knjiga strašno škoditi. Torej zame, za mojo dušo gre. Ali se zavedam v polnosti, kaj to pomeni? Ali nisem strašno lahkomisljen; ali se zavedam, da se igram z usodo svoje duše, ko berem vse vprek! Dalje morajo imeti to zavest starši za svoje otroke, vzgojitelji za svoje gojence, vsi tisti, ki jim je izročena skrb za druge, kdo bi jih mogel vse naštet, za svoje varovance. Ali pazite zadosti na to, kaj vaš otrok, vaš gojenec, vam izračena mladina bere? Ali sploh kaj pazite na to? Ali pa morda mislite in celo govorite, da mora človek brati vse vprek, da si bo mogel ustvariti sodbo o vsem; da se mlad človek mora iznoret, in sicer čimprej, tem bolje. Če tako mislite, — tudi taki so — ali še zaslužite ime očeta ali matere ali vzgojitelja? Dokler ne bomo imeli žive zavesti, da je slaba knjiga nevarna in da je treba vse storiti, da njenega pogubnega vpliva obvarujemo sebe in vse naši skrbi izročene, in dokler ne bo ta živa zavest prešla v dejanje, bo boj proti slabi knjigi brez uspeha. Sicer pa do tedaj pravega boja sploh ne bo; bodo le besede, besede, le hinavsko zavijanje oči. Rohnimo proti grehu, pa komaj čakamo, da bi grešili... Z umazaním romanom v rokah se boriti proti slabi knjigi!

Drugo spoznanje, na katero se mora opreti naš boj proti slabi knjigi, če naj bo uspešen, je to: Navaditi se moramo, da bomo knjige pravilno presojali in po tej presoji tudi ravnali. Stvar je dosti jasna. Slabih knjig s sveta spraviti ne moremo, zato moramo vse storiti, da nam ne bodo škodovale. Ne zahtevamo, da bi se morale vse slabe knjige sežgati, toda nočemo, da bi nam in našim bile v pogubo, vse bomo storili, da nam ne bodo. V ta namen pa je najprej treba slabe knjige prepoznati, zakaj oblečene so v ovčja oblachila, skrivajo se pod nevtralnimi, lepimi in nedolžnimi imeni. Potem pa je potrebna tudi trdna volja, da škodljive knjige ne bom bral. Če sem jo ponevedoma vzel v roke in potem spoznal, da je slaba, jo bom pri priči odložil. Če je pa še nisem vzel v roke, se je ne bom dotaknil. Izognil se ji bom kot strupeni kači... Ali se vam ne zdi to ravnanje pametno in dosledno? Vsa vzgoja samega sebe in drugih glede knjig se mora vršiti v tem pravcu. Ne berimo vsega vprek! Modro presojajmo in izbirajmo!

Skrb za lastno dušo nam prepoveduje brati, kar bi nam utegnulo škodovati v verskem in nravnem oziru. Po isti božji zapovedi, ki nam ukazuje, da se moramo varovati greha, smo tudi dolžni, izogibati se grešne prilike. Knjiga, ki nam more škodovati glede vere ali nravnosti, pa je grešna prilika, navadno celo bližnja, to je taka, v kateri redno pademo v greh. Bog bi ravnal zelo nedosledno, če bi človeku prepovedal delati greh, dovoljeval pa bi mu, muditi se v prostovoljni grešni priliki.

Iz povedanega sledi, da se ravna odgovor na vprašanje, katera knjiga je škodljiva in zato prepovedana, najprej po posameznem bralcu. Določena knjiga utegne enemu bralcu škodovati, zato je zanj prepovedana, drugemu bralcu pa ne bo škodovala, zato zanj ni prepovedana. Za prvega bralca pomeni taka knjiga bližnjo grešno priliko, za drugega bralca branje te knjige sploh ni grešna prilika.

Sv. Anton Puščavnik. Osnutek Janeza Šubica za oltarno sliko v Železnikih. Sliko samo je nato izoršil Janez Wolf.

Nekatere knjige so take, da nujno škodujejo določeni vrsti ljudi, n. pr. otrokom, nedoraslim, zato so te knjige za vso to vrsto ljudi prepovedane. Nekatere knjige pa so tudi take, da utegnejo škodovati vsakemu človeku, zlasti če jih prebira dalj časa; zato so te knjige prepovedane za vsakega človeka.

Presojati moramo knjige in škodljive odlagati, če hočemo dobro sebi in svojim. Tako ukazuje božja volja. Skrb za zveličanje duše je za vsakoogar najvišji zakon.

Iz tega sledi, da morajo starši in vzgojitelji skrbno paziti, ali utegne ta in ta knjiga njihovemu otroku in gojencu škodovati ali ne. Knjiga more biti sama na sebi dobra, toda za otroka ali nezrelega bralca ni. Ni namreč vsaka knjiga, ki ni za otroka ali nezrelega človeka, že sama na sebi slaba. Tudi katoliški pisatelji pišejo knjige, ki morejo v dušah otrok in nezrelih ljudi povzročiti veliko škodo, a zato njihove knjige še niso nravno slabe. Krivda za škodo ne zadene teh pisateljev, marveč starše in vzgojitelje, ki ne pazijo, kaj otroci in gojenci berejo, in ne vzgajajo otrok in mladih ljudi k temu, da bi vprašali za svet, preden knjigo vzamejo v roke. Starši in vzgojitelji, ki mislijo, da morajo katoliški pisatelji pisati le take

Kremser-Schmidt: *Angel poziva sv. Jožefa k begu v Egipt. Ljubljana, Virantova hiša, kapela.*

stvari, ki ne morejo škodovati njihovim otrokom in gojencem, so v zmoti. Prav tako se motijo, če menijo, da knjiga, ki jo kupijo v katoliški knjigarni, ali povest, ki jo prinašata katoliški časopis ali revija, ne sme biti »pohujšljiva« za otroke in mlade ljudi. Stvar staršev in vzgojiteljev, ne pa knjigarn in časopisov, je budno paziti, da otroci in gojenci ne bodo prebirali spisov, ki niso zanje primerni. Pedagoški in versko-nravnih vidik se ne krijeta. Marsikatera knjiga je z versko-nravnega stališča popolnoma neoporečna, pa vendar ni za otroke in nezrele ljudi sploh.

Rekli smo, da so nam prepovedane tiste knjige, ki so nam nevarne; nevarnost pa da se presoja posamič za posamezno osebo. Za to osebo je ta knjiga nevarna, zato je njej prepovedana; oni osebi pa ta knjiga ni nevarna, zato njej ni prepovedana. Nekatere knjige pa so takšne, smo rekli, da so celim skupinam nevarne, zato so vsem tem skupinam prepovedane. Nekatere knjige pa so celo takšne, da so na splošno vsem ljudem nevarne, zato so vsem prepovedane. Tako kratko in jasno določa naravna pravna postava, zapisana v naših dušah.

Poleg te naravne postave pa so še cerkvene postave o branju knjig. Cerkev namreč v materinski skrbi, da bi vernike obvarovala pred škodo, ki jo povzroča nevarna knjiga, nekatere knjige s svojim zakonom ali s posebnimi odloki prepoveduje. Razume se samo po sebi, da te cerkvene prepovedi kristjane vežejo pod grehom.

Po splošnem cerkvenem zakonu, obseženem v kánonu 1399 cerkvenega zakonika, so prepovedane tele knjige:

1. izdaje sv. pisma in njegovih prevodov, če so jih priredili nekatoličani;
2. knjige, ki branijo versko zмотo ali rušijo temelje vere;
3. veri sovražne knjige;
4. knjige nekatoličanov, ki pišejo o veri;
5. nekatere knjige, ki bi se ne smele izdati brez cerkvenega dovoljenja, to so zlasti knjige, ki pripovedujejo o novih prikazovanjih, razodetjih, videnjih, prerokbah, in knjige, ki uvajajo nove pobožnosti, četudi pod pretvezo, da so to zasebne;
6. knjige, ki pišejo proti dogmam (razglašenim verskim resnicam), proti cerkveni disciplini in cerkvenim stanovom (proti škofom, duhovnikom, redovništvu);
7. praznoverne knjige;
8. knjige, ki zagovarjajo dvoboj, samomor, razporoko in prevratna društva;
9. nespodobne knjige, to so take, ki spolzke ali nesramne stvari namerno obravnavajo, pripovedujejo ali uče;
10. liturgične knjige, ki se ne ujemajo z avtentičnimi izdajami;
11. knjige o napačnih odpustkih.

Gornja cerkvena prepoved temelji na domnevi, da so te knjige vobče nevarne. Če torej dobim v roke knjigo, ki spada v eno izmed gornjih enajst skupin, jo moram odložiti. Če pa imam važen vzrok, da bi jo bral, n. pr. zaradi študija, se moram obrniti na škofijo za dovoljenje. Če dovoljenje dobim, me cerkvena prepoved več ne veže, pač pa še zgoraj omenjena naravna prepoved. S takim dovoljenjem namreč Cerkev hoče reči prosilcu: Iz upravičenega razloga ti dovolim, da bereš knjigo ali knjige, ki jih prepovedujem brati. S tem te odvezem le od svoje prepovedi, ne pa od božje. Ako pomeni torej branje te knjige za te bližnjo grešno priliko, je ne smeš brati. Pomni dobro, da je zveličanje duše najvišji zakon.

Glede nespodobnih knjig, ki spadajo med najbolj nevarne, določa že zgoraj odlok kongregacije sv. oficija iz l. 1927. med drugi tudi naslednje:

Nenravno opisovanje v knjigi ostane nenravno, čeprav je imel pisatelj drug namen in čeprav na koncu sledi očiščenje ali čeprav pisatelj med tako nenravno opisovanje vpleta opise o očitkih vesti in kesanja. Lepota jezika, medicinska in filozofska znanost, natančna psihološka analiza pohotnosti in nje verno prikazovanje, čeprav vpliva odbijajoče, ne upravičujejo teh knjig.

Včasih sv. stolica prepove kakšno posebno nevarno knjigo s posebnim odlokom. S tem hoče vernike na nevarnost te knjige posebej opozoriti. Isti namen ima tudi takozvani indeks, ki je poseben seznam od Cerkev prepovedanih knjig. Uvrstitev knjige v indeks ali postavitev na indeks, kakor tudi pravimo, ima namen opozoriti vernike, da je to in to knjigo Cerkev prepovedala, bodisi že po splošnem zakonu bodisi s posebnim odlokom.

Zgoraj smo rekli, da se moramo navaditi, da bomo knjige pravilno presojali. Morda bo kdo vprašal, kako naj pri tem presojanju ravna? Takole:

Najbolj preprosto je, da v vsakem dvomnem primeru, ali je knjiga prepovedana ali ne, vprašaš izkušenega in modrega človeka strokovnjaka za svet. Če pa strokovnjaka ni na razpolago, presodi sam po naslednjih načelih:

1. Če je knjiga na indeksu, je ne smeš brati. Zato boš pogledal ali dal pogledati v indeks.

2. Če knjige na indeksu ni, s tem še ni rečeno, da ni cerkveno prepovedana. Morda spada v katero izmed skupin, ki so prepovedane po kan. 1399, kakor smo videli zgoraj. Če spada, je ne smeš brati.

3. Če knjiga ni na indeksu in tudi ni prepovedana po kan. 1399, jo smem brati, ako ne začutim, da mi škoduje. Če pa opazim pri branju, da bo zame škodljiva glede vere ali pravosti, jo moram odložiti. Zveličanje duše je najvišji zakon!

O DUHOVNEM BRANJU

Čitanje knjig in časopisov je današnje dni postalo že naša splošna življenjska potreba. Zdi se nam samo po sebi umevno, da pregledamo vsak dan kak političen časnik in čitamo vsaj kdaj pa kdaj tudi kako povest ali znanstveno razpravo. Vse to je prav in primerno.

Toda kvarno pa bi bilo, če bi porabili mnogo časa za čitanje časopisov in povestnih knjig, na branje duhovne vsebine pa bi popolnoma pozabili. Res je, da je najbolj splošno sredstvo, po katerem prejemajo verniki duhovno življenje, živa božja beseda. In gotovo je, da ima živa beseda duhovnikova še vedno veliko moč in vpliv na človeška srca. Jasno je, da bo ta vpliv še bolj trajen in učinkovit, če ga podpira tudi pisana božja beseda, kot nam jo podajajo svete in nabožne knjige.

Duhovno branje nas namreč krepko odvrta od greha. To nam izpričuje zgodovina, ki poroča, da so se nekateri veliki grešniki spreobrnil vprav po duhovnem branju, med njimi veliki cerkveni učenik sv. Avguštin.

Duhovno branje nas poučuje v duhovnem življenju. Odkriva nam globine krščanskih resnic, razjasnjuje nam, kako moramo moliti, prejemati sv. zakramente, opravljati razne pobožnosti, se vaditi v krepostih ter skrbeti za svojo dušo.

Duhovno branje nas tolaži v stiskah in težavah. Saj nam daje močne nagibe za potrpežljivost in zaupanje v božjo previdnost. V spomin nam kliče, da imamo v nebesih neskončno dobrega Očeta, ki nam sicer pošilja razne preskušnje, pa nas vendar nikdar ne zapusti. Seznanja nas s Kristusom in drugimi svetimi osebami, izmed katerih so mnoge več trpele, kot trpimo mi, pa vendar vztrajale v dobrem do konca. Od tod pride, da bremo v knjigi Makabejcev: »V tolažbo imamo svete knjige, ki so v naših rokah.« (1 Mak 12. 9.)

Pridno prebiranje duhovnih knjig nas tudi navdušuje za napredek v krščanskem življenju. Duhovno branje je kakor božji glas, ki nam razsvetljuje razum, da presojamo svoje življenje v luči nadnaravnih resnic. Ob enem krepki tudi našo voljo, da uravnavamo svoje življenje po načelih svete vere. Ob duhovnem branju se razpršijo tudi razni predsodki in pomisleki proti krščanski popolnosti.

Po vsem tem je gotovo, da je duhovno berilo koristno za vsakega človeka in še posebej za vsakega kristjana; naravnost potrebno pa za tiste, ki hočejo napredovati v krščanskem življenju in apostolsko delati za božje kraljestvo. Kar velja zlasti o članih KA. Zato je obžalovanja vredna še vedno precej razširjena brezbriznost naše laiške inteligence do duhovnega berila. Mnogo je namreč izobražencev, ki ne čutijo nobene potrebe za bogoljubno knjigo. So, ki se sploh ne domisljijo, da spada k nabožnemu slov-

stvu še kaj drugega razen molitvenikov. O molitvenikih pa zopet sodi ta in oni izobraženec, da niso zanj. Kako naj svojo dušo ohrani v živi zvezi z Bogom tak laik, ki prebira samo svetne stvari in vrh tega morda tudi božje besede v cerkvi več ne posluša. Posebna božja milost more še posameznika rešiti, naravno pa to ni. Veliko bolj naravno je, da taki katoliški laiki polagoma zgube vsebino svoje vere. Jedro jim strohni in ostane prazna lupina.

Kako naj beremo nabožne knjige.

Če hočemo, da bomo imeli korist od duhovnega branja, upoštevajmo sledeče:

1. Določimo si za duhovno branje določen čas. Za posameznika je najbolj primerna jutranja ali večerna ura, za skupno družinsko branje sobotni in nedeljski večeri. Duhovno branje dalj časa popolnoma opuščati ni dobro, ker bi se ga sčasoma popolnoma odvadili.

2. Duhovno branje bi ne teknilo tako zelo, če bi danes čitali to, jutri zopet drugo knjigo. Zato brez važnega vzroka ne zamenjajmo knjige, ki smo jo pričeli brati, z drugo, dokler je nismo prečitali.

3. Božje kraljestvo ne obstoji v lepih besedah in izbranih izrazih, ampak v življenju, ki se povsem sklada z voljo božjo. Seveda je pa tudi lep slog dar božji in ga ne smemo omalovaževati. Ne bilo bi torej duhovno branje, če bi brali iz radovednosti ali za zabavo ali zaradi lepote jezika ali pisateljeve duhovitosti. Nabožno knjigo moramo čitati predvsem s tem namenom, da poglobimo svoje versko mišljenje, da okrepimo krščansko življenje, da postanemo duhovno bogatejši, da se duhovno prenavljamo in posvečujemo.

4. Dobro je, da pričnemo duhovno branje z molitvijo, pa tudi med duhovnim branjem dvigajmo svojega duha večkrat k Bogu. Zakaj milost Svetega Duha je tisto, kar nas tudi pri duhovnem branju uči vsi resnico.

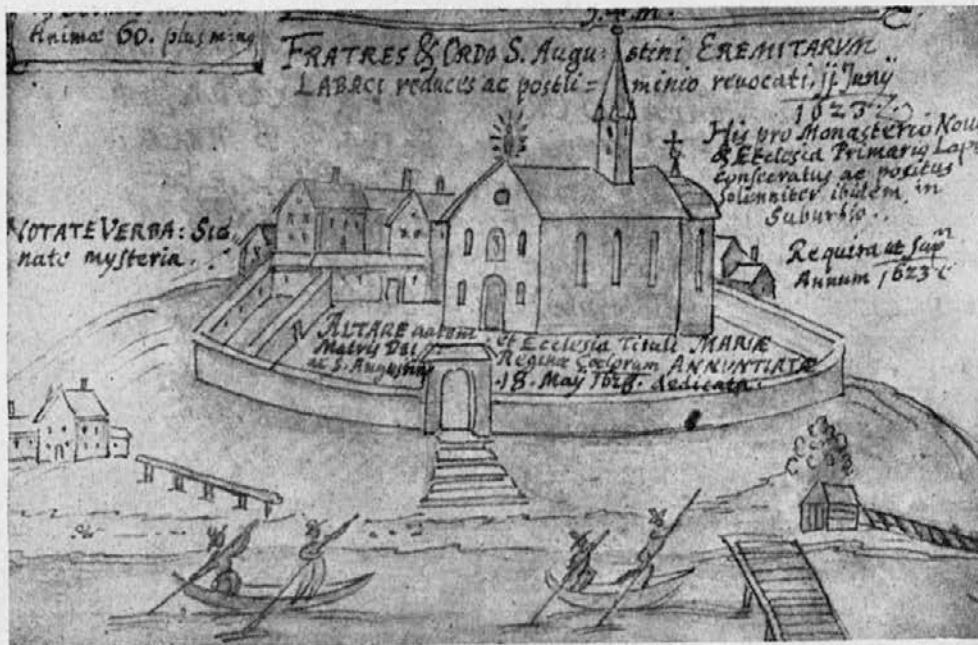
5. Pri duhovnem branju ne gre zato, da bi prav veliko prečitali, temveč za to, da imamo od duhovnega branja mnogo duhovne koristi. Vse koristi pa bomo imeli, če prečitate eno ali dve strani počasi in s premislekom — seveda pod pogojem, da je knjiga solidna — kakor pa če bi hlastno, z naglico in brez pomisleka čitali po deset ali dvajset strani. Ne koliko, temveč kako čitamo: to je pri duhovnem branju glavno.

6. Učitelji duhovnega življenja priporočajo tudi to, da si zapišemo v primeren zvezek lepe misli, na katere smo pri branju naleteli ali sami imeli, in pa dobre sklepe, ki smo jih storili. Kajti kar zapišemo, ostane veliko bolj v spominu in ima na nas tudi večjo moč in globlji vpliv.

Naročnike

najvljudneje prosimo, naj poravnajo naročnino po položnici, ki je bila priložena prvi številki. Poverjenike skupnih naročil prosimo, naj pošljejo natančno število skupnih naročnikov in naročnino.

Uprava »Rasti«

Nekdanja cerkev Marijinega oznanjenja v Ljubljani. Risal škof Hren 1628.

3 ljubljanske cerkve

ki jih je posvetil in narisal Tomaž Hren

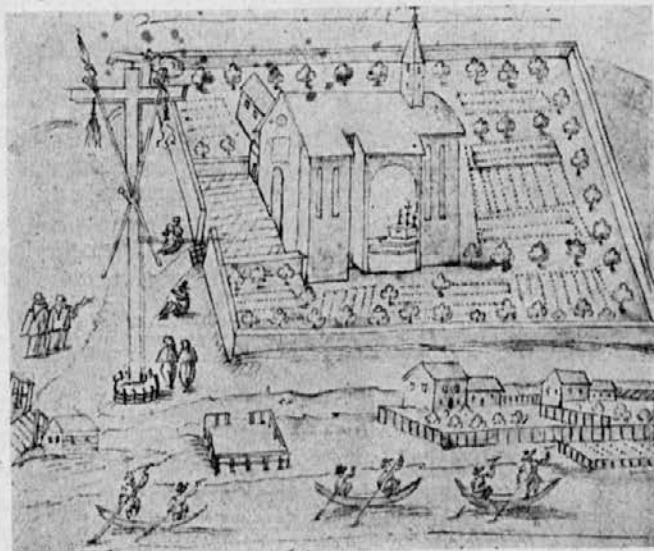
Pri svoji katoliški obnovi je polagal škof Hren veliko važnost na dostojne in lepe cerkve. Zato je tekom svojega škofovanja posvetil ali spet v katoliško uporabo postavil nešteto cerkva, kapel in oltarjev v svoji škofiji. Vse te je vestno vpisal v svoje dnevnik, kamor je nove cerkve in včasih tudi oltarje celo narisal. Tako so se nam ohranile risbe treh ljubljanskih cerkva, izmed katerih dveh sploh več ni, tretja pa je v stoletjih močno spremenila svojo obliko.

Prva cerkev, ki jo je posvetil in narisal, je bila kapucinska. Goreči škof je namreč poklical v Ljubljano poleg jezuitov tudi kapucine. Prvi naj bi spreobračali plemiške krivoverce, drugi pa preproste meščane in okoljčane. Obe redovni družini je Hren bogato podpiral. Jezuiti so zasedli šentjakobsko cerkev, kapucinom pa je Hren sezidal novo cerkev. Postavil jo je, kot sam piše, izven mestnega obzidja na vicedomskem vrtu. Ta se je nahajal na sedanjem Kongresnem trgu in v Zvezdi. Temeljni kamen zanjo je postavil na dan sv. Marka 1607. Posvečena naj bo bl. Devici, sv. Janezu in Marku. Posvetil pa jo je 31. avgusta 1608, prejšnji dan je zanjo posvetil tudi dva zvonova. Posvetitev se je izvršila zelo slovesno ob veliki množici plemičev in preprostih vernikov. V svoj dnevnik je škof narisal novo cerkev in sicer skupno s samostanom in vrtom. Posegel je prav do obrežja Ljubljanice, na kateri vidimo čolnarje. (Primerjaj sliko.) Pozneje so cerkev še povečali, tako je Hren l. 1628. posvetil posebno kapelo sv. Janeza Krstnika. V cerkvi so od l. 1624. dalje zelo častili kip udarjene Matere Božje. Imenovali so jo Pribežališče grešnikov. V delavnikih razen sobote so jo imeli v znak češčenja zakrito. Veliki petek in ob raznih stiskah so kip nosili po mestu v slovesni procesiji, kjer so nastopali tako imenovani bičarji. Ime so dobili od tod, ker so nosili v rokah orodje Kristusovega trpljenja.

Cerkev sv. Jerneja v Šiški.

Za veliki oltar je napravil tri slike slavni beneški slikar Palma mlajši. Glavna slika predstavlja cerkvene patrone: Marijo, sv. Janeza Evangelista, ki je bil glavni cerkveni zaščitnik, sv. Janeza Krstnika in sv. Martina, o katerih pravi Hren, da sta zato zraven, ker so jima krivoverci podrli v mestu njuni cerkvi. Na sliki je še sveti Marko, na čigar god je bil položen temeljni kamen za cerkev. Ob krajih klečita še kapucinska zavetnika sveti Frančišek Asiški in sv. Klara. (Primerjaj sliko.) Stranski podobi na velikem oltarju sta predstavljala sv. Bonaventura in sv. Ludovika Tuluškega, ki sta tudi iz Frančiškovega reda izšla. (Primerjaj sliko.) Vse te tri dragocene

Nekdanja kapucinska cerkev v Ljubljani. Risba škofa Hrena.

Oltarne slike v nekdanji kapucinski cerkvi: 1. Sv. Bonaventura, 2. Svetniki slave Marijo, 3. Sv. Ludovik Tuluški. Palma ml.

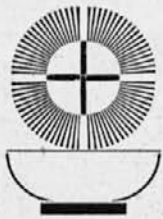
slike hrani uršulinska zbirka v Ljubljani. Kapucinski samostan so zatrli Francozi v l. 1809. Samostan so spremenili v konjušnico, cerkev pa v shrambo za vojaško seno, dokler niso obojega v l. 1817. podrli.

Druga ljubljanska cerkev, ki jo je posvetil in narisal škof Hren, je cerkev sv. Jerneja v Šiški, ki je bila takrat pod šentiviško župnijo. Ta cerkev je zelo starega porekla, saj je stala že v romanski dobi. Imela je tudi lastne kmetije in podložnike. V Hrenovi dobi je cerkev zaradi krivoverskih homatij močno propadla. Morda so jo krivoverci s svojim bogoslužjem tudi oskrunili. Zato jo je Hren 17. aprila 1618. znova posvetil. Ob tej priliki je o njej napravil v svoj zapisnik preprosto risbo. (Glej sliko.) Takrat je bila cerkev še v glavnem romanska. Takratna škofijska vizitacija pravi o njej, da ima polkrožen prezbiterij, v katerem je prostor samo za veliki oltar. To je torej še stara romanska apsida, ki pa je stala tam, kjer je danes zvonik in glavni vhod v cerkev. Na vrhu strehe se je dvigal lesen stolpiček z dvema zvonovoma. Romansko ladjo je cerkvica ohranila do danes. Njeno starodavno zidavo nam je odkril mojster Plečnik, ki je pred nedavnim odstranil omet od sten. V 18. stol. je bila odstranjena stara apsida in postavljen nov prezbiterij prav na nasprotni strani, kot je bil stari. Na njegovem mestu so sezidali zvonik. V najnovejši dobi je dal mojster Plečnik tej prastari cerkvi prikupno novodobno lice.

Zelo zanimiva je Hrenova risba tretje ljubljanske cerkve avguštincev, ki je stala na mestu sedanje frančiškanske, ki je že tretja na tem kraju. Prva cerkev

je bila posvečena sv. Martinu in sega nazaj v srednji vek. Oskrbovali so jo avguštinci, ki so prišli v Ljubljano pred l. 1329. Njihovo cerkev sv. Martina je dal porušiti l. 1494. baron Ungnad, češ da ne bo služila Turkom za oporišče. Takrat je porušil tudi cerkev sv. Janeza Krstnika, ki je stala v bližini Sv. Petra in je bila njena podružnica. Tudi ta je bila silno stara cerkev. Verjetno je, da je to storil tudi zato, ker je bil krivoverec, kot trdi škof Hren. Avguštinci so se tedaj preselili k Sv. Jakobu, kjer so ostali do l. 1555. Takrat so odšli v Opatijo. Ko so se l. 1623. vrnili v Ljubljano, so s Hrenovo pomočjo sezidali na mestu podrte cerkve novo, ki jo je posvetil 18. maja 1628, medtem ko je njen temeljni kamen že položil 11. jun. 1623. Ob posvetitvi je Hren cerkev in celo njeno okolico narisal. (Primerjaj sliko.) Verjetno je, da je bila postavljena kar na stare temelje, ki bi po risbi sodeč mogli biti še iz romanske dobe. Cerkev pa ni bila več posvečena sv. Martinu kot prej, temveč Marijinemu oznanjenju. Na risbi vidimo tudi samostan z obzidjem in v ozadju sosednje hiše, spredaj pa Ljubljano s čolnarji. Pa tudi ta cerkev ni imela sreče. Že čez tri leta je pogorela. Zato se je bogata družina Russ pl. Russenstein ponudila, da avguštincem sezida novo cerkev. Tedaj je nastala povsem nova, sedanja veličastna frančiškanska cerkev, ki so jo zidali med l. 1646—1660. Posvečena pa je bila šele l. 1700. Ko so bili avguštinci razpuščeni, so cerkev prevzeli frančiškani. Ti so zapustili svoj samostan in cerkev na sedanjem Vodnikovem trgu in se preselili semkaj.

Janez Veider

LUČ OD LUČI*

V Ars je prišel svoj čas neki brezveren vseučiliški profesor ter je tam poslušal in opazoval ondotnega župnika, člana III. reda sv. Frančiška, sv. Janeza Vianeya. Ob slovesu je priznal o njem, češ da je videl Boga. Podobno je povedal Pij XI. o sv. Frančišku: Čeprav bi bilo nespametno početje primerjati med seboj nebeške svetnike, ki jih je sv. Duh vodil, da so vršili med človeštvom vsak drugo nalogo, se vendar zdi, da ga ni svetnika, ki bi iz njega tako živo in izrazito odsevala podoba našega Gospoda in evangeljskega življenja kakor iz življenja sv. Frančiška.

S treh vidikov imenujejo duhovni pisatelji popolnega kristjana tako rekoč drugega Kristusa, z vidika posvečujoče milosti, z vidika bogopodobnega življenja in z vidika evharističnega združevanja; duhovnika posebej pa še z vidika njegove visoke oblasti.

V siju krstne sveče: kot luč od Luči je zažarela naša duša pri sv. krstu. Po milosti sv. krsta smo namreč postali deležni božje narave, postali otroci božji in zato dediči nebeškega kraljestva; krstna milost nas je tudi včlanila v skrivnostno telo Kristusovo, v sv. Cerkev, kraljestvo božje na zemlji. Dr. Fajdiča lepo poudarja v svoji knjigi Božji otroci: »Zakaj govorimo le o posnemanju Kristusa, piše p. Prati, ko smo vendar na skrivnosten način eno z njim. Milost v nas je del božje narave, del Očetovega življenja, isto življenje pa se pretaka tudi po Sinu, saj sta eno z Očetom. V nas je torej po milosti Kristus, kar je tudi sam zatrdil v primeri o trti in mladikah: Jaz sem trta, vi mladike. Kdor ostane v meni in jaz v njem, ta rodi obilo sadu. Brez mene ne morete ničesar storiti. V tem je poveličanje mojega Očeta, da obrodite obilo sadu (Jan 15, 5. 8). Kristus istoveti tudi tu svoje življenje z Očetovim. Čim bolj kdo upodobi na sebi Kristusa in čim bolj se napolni z njegovo milostjo, tem več slave bo imel Oče; saj je eno s svojim Sinom. Ako pa živi v človeku Kristus, ne samo po podobnosti, ampak po milosti v edinosti z Očetom in sv. Duhom, potem beseda, da je vsak tak človek v resnici drugi Kristus, ni prazna, ampak nova odlika za otroka božjega...«

Kdo drugi bi se moral tega bolj zavedati kakor tretjerednik ter vse storiti, da si milost božjo ne samo ohrani ali si jo čim prej nazaj pridobi, ako jo je zgubil, ampak da se z vsemi močmi potruži tudi za njeno rast. Ne trdi namreč zaman Tanquerey: »Čim več si kdo pridobi zasluženja, tem globlje bo včlanjen v Kristusa in čim globlje bo po milosti včlanjen v Kristusa, tem zaslužnejša bodo njegova dela.« Zato pa naj člani in članice III. reda pridno uporabljajo nadnaravna sredstva v lastno posvečenje, zlasti tista, ki jih predpisuje njihovo vodilo. Bojujejo naj odločen boj zoper slaba nagnjenja ter v sebi čim prej izbojujejo zmago duha nad telesom. K temu jim naj pripomore še tkzv. znanost svetnikov, t. j. ascetika ali nauk o duhovnem življenju.

V siju tretjeredniške sveče: kakor pri sv. krstu, tako so dobili tretjeredniki tudi pri preobleki

gorečo svečo. Kot luč od Luči bi naj zažarelo njihovo življenje, vseskozi podobno vašemu vzorniku sv. Frančišku, ki je po papeževih besedah izmed vseh svetnikov najbolj upodobil na sebi božjega Zveličarja ter je kot v nekako potrdilo tega prejel še rane Kristusove. Če bi naj bil vsak kristjan po svojem življenju drugi Kristus, bi moral biti to še prav posebej tretjerednik, ki se je uvrstil pod zastavo sv. Frančiška. Če bi vsakega kristjana morale diti evangeljske čednosti, ali bi naj bil brez njih otrok tistega Frančiška, ki si je evangeljski način življenja izbral za svoje vodilo? Če bi naj bil vsak pravi kristjan ves v nadnaravnost usmerjen, prost zemeljskega prahu in posvetnih manir, ali mislite, da to ne velja v veliko večji meri za otroke sv. Frančiška. Če bi naj vsak pravi Kristusov učenec spremenil ne samo svoje mišljenje, ampak tudi svoje življenje, kaj pravite, ali ne velja to še v večji meri za spokorne brate in sestre svetega serafinskega ubožca? Zato pa si odkritosrčno izprašajmo vest ter pogledjmo s kritičnimi očmi v svoje življenje. Izoblikujmo takoj v sebi Kristusa, da ga bomo, kar je nujno potrebno v tej krvavi dobi, izžarevali v svoji okolici.

V siju prvoobhajilne sveče: prvoobhajilne pravim, a na tretjem mestu, ker mora vsak kristjan postajati Bogu podoben od časa, ko je prišel k pameti; tretjerednik se je k tej dolžnosti še bolj trdno zavezal, saj ga njegovo vodilo prav za prav samo k temu zavezuje. Če le kdo, bi se moral tudi Frančiškov otrok hraniti z nebeškim Kruhom ter se z njim vsak dan tesneje vraščati v Kristusa. Zopet luč od Luči. In še na prav poseben način, kakor dobro pravi dr. Potočnik v svoji Ascetiki: »To združenje je fizično in moralno in po svoji naravi trajno. Je prisrčno in nas v Kristusa presnavljajoče. Jezusova duša se združi z našo dušo, tako da za nas v posebnem pomenu velja Pavlova beseda: Živim pa ne več jaz, ampak v meni živi Kristus (Gal 2, 20). Gospodova domišljija in njegov spomin, tako urejena in sveta, se združita z našo domišljijo in našim spominom, da vse naravnata na Boga. Njegov razum napolni naš razum z božjo lučjo vere, da gledamo, spoznavamo in cenimo vse po nadnaravni vrednosti. Njegova močna in stanovitna volja je pripravljena odstraniti vse naše slabosti, našo nestalnost, naše samoljubje. S sv. Pavlom lahko rečemo: Vse premorem v njem, ki mi daje moč (Flp 4, 13). Tako združenje pri sv. obhajilu ni samo telesno; to ni niti zadnje in najvišje. Sv. obhajilo vključuje božje življenje v našo dušo. Ni čudno, če cerkveni očetje s tolikim zanosom govorijo o navdušenju za dobro, o železni volji, delati, trpeti, umreti za Boga pri onih, ki Jezusa v sv. obhajilu pogosto prejemajo. Tako se polagoma v Kristusa preobrazujemo, spreminjamo. Vedno bolj so naše misli in želje, besede in dejanja podobna njegovim mislim in željam, besedam in dejanjem.«

Tretjerednik naj bi se tega ne samo zavedal, ampak vseskozi temu primerno uredil svoje življenje, da bo res iz njega vedno bolj rasel Kristus, kakor je rasel iz njegovega očeta sv. Frančiška. Od evharističnega Gospoda se navzemimo zlasti še žrtvujočega duha, da bomo laže prenašali preizkušnje sedanjega časa ter obenem še drugim vlivali poguma.

P. Salezij

* Ta članek je namenjen predvsem tretjerednikom.

Marija Pomagaj

V LJUBLJANSKI STOLNICI

Konec predlanskega maja se je Marijina milostna podoba, ta največji, najdražji zaklad slovenskega naroda, naselila v ljubljanski škofijski cerkvi pod kupolo na stranskem oltarju sv. Dizma. Sta bila Marija in desni razbojnik Dizma skupaj na Kalvariji zraven Jezusovega križa — oba sta trpela: Dizma na križu pribit za svoje grehe, Marija z mečem v srcu za grehe naše in vsega sveta. Marija je takrat Dizmu izprosila prostor v nebesih, Dizma je pa danes Mariji dal prostora na svojem oltarju.

Ljubljana je Marijino podobo pričakovala s srčnim hrepenenjem, sprejela jo z ognjem in ljubeznijo, kakor narod sprejema svojo miljeno kraljico. Nad pet in dvajset tisoč Ljubljančanov jo je z Rakovnika v spokorni procesiji spremljalo po ulicah, cestah in trgih, glasna molitev rožnega venca, Marijinemu in Slovencev srcu najljubša, je odmevala, petje litanij in najlepših Marijinih pesmi je plavalo nad Ljubljano.

V novo Marijino bivališče so se začele dan za dnevno uro za uro zgrinjati množice Mariji vdanih src. Ga ni bilo dne in ga ne bo, da bi Marija Pomagaj bila le trenutek sama; vedno jo oblegajo njeni častilci, vedno z enako ljubeznijo sprejema prošnje, vedno se s podobe vsem enako milo nasmiha s tistim mehkim, vabljivim, dušo tako pomirjajočim materinim nasmehom, ki ga ji je umetnik pred več kakor sto leti znal tako srečno na lice dihniti.

Izmed najrazličnejših pobožnosti pred Marijo Pomagaj naj omenimo samo nedeljske večerne pete litanije, ki so se razvile v prav posebno moško večerno pobožnost. Vse petje pri tej prečudno lepi in pristrčni slovesnosti je ljudsko petje, ki mu poseben značaj daje veličastno, ubrano petje moških, kakršno se težko še kje sliši. Kako grmi po cerkvi, kakšno globoko podlago dajō kar mogočni basi in se v višino vzpenjajo živi tenori. Najlepša je nazadnje vselej Hladnikova: Marija, skoz življenje... Z njo se ta večerna prireditev vselej konča. Z Marijo, ob njeni varno vodeči roki, z njenim v pesmi viharno kipečim imenom se srca poslavljajo od svoje Matere in Kraljice.

K tej pesmi sta iz pesniške duše privreli še dve kitici, ki se srcem tako prilegata:

Tvoj narod, Mati mila,
zdaj v ranah krvavi.
Pekla si moč zdrobila,
pogube nas otmi.
Ti bodi nam Kraljica,
ti bodi nam vodnica —
Marija, hiti na pomoč.

Zavetje nam edino
zdaj tvoje je Srce:
obvaruj domovino,
trpečih vsmili se!
Pogled svoj v nas obrni,
mir božji dušam vrni —
Marija, hiti na pomoč!

Preteklo leto so požrtvovalne duše z darežljivo roko Mariji Pomagaj oskrbele nov, mogočen, nad 500 kg težak, ob Marijini podobi bogato pozlačen bronast okvir. Poseben odbor je po Ljubljani zbiral darove, pa tudi od zunaj so prihajali — tako je n. pr. celo iz Škocjana

pri Turjaku Marjeta Gruden poslala 1000 lir. Hkrati z okvirom je odbor uredil tudi ves doslej nedovršeni, tako siromašni oltar, da je lepoto stolnice občutno motil. Ob okvir je za varuha postavil dva umetniško odlična Contierijeva angela. Angel na Marijini desnici ves prevzet Marijo občuduje; z levico si pomirja srce, ki mu ob pogledu na njevo Kraljico začne mogočno utripati. Levi pa kakor nebeški stražar Marijo z Jezusom varuje; ves izraz obraza in vsa drža prelepe mladeniške postave kar govori za vojvodom Mihaelom: »Kdo je kakor naša Kraljica?«

Na oltarju stoje nizki, skrajno preprosti, pa zato nič manj ali celo toliko bolj mogočni svetlo brušeni bronasti svečniki. Za edini okras imajo iz dna rastočo bronasto rožico. Med njimi stoji čisto svojevrsten križ. Prelepo slonokoščeno podobo Križanega je odgrnil veličasten bronast, z zlatom okrašen plašč, kakor ga cerkev rabi za večernice. Ob Kristusu na desni sta vrezani besedici: $\Theta \Omega \text{N}$, beri: Ho On, po slovensko: »Ta, ki je«; v svetopisemskem jeziku ta beseda pomeni Boga. Na levi stoje grške začetne črke: $\text{I} \text{X} \Sigma$, kar se bere: $\text{I} \eta \sigma \upsilon \varsigma \text{ X} \rho \iota \varsigma \tau \acute{o} \varsigma \Sigma \omega \tau \eta \rho$ — Jesus Hristós Sotér — po slovensko »Jesus Kristus Odrešenik«.

Veličastni okvir je narisal vseučiliški profesor arhitekt Iv. Vurnik, iz stare ugledne radovljiške družine Vurnikov, ki si je s svojimi podobarskimi deli po naših cerkvah postavila toliko pomembnih spominikov (n. pr. veličastni veliki oltar na Brezjah, tabernakelj v Ljubnem na Štajerskem itd.). Okvir se ne le po notranjem občutu,

Helena Vurnik: Marijino oznanjenje.
Relief v okviru podobe Marije Pomagaj.

ampak tudi po mogočno vzvalovanih obrisih lepo zлага z vsem starim vznesenim okoljem, dasi je hkrati po vsem videzu in plemeniti oblikovnosti zrasel iz sodobnega poglobljenega spoznanja, da mora vsaka umetnina služiti višjim namenom. Ves okvir je odet v temnorjav, mehke žameten lesk. To pa zato, da slika bolj živo izstopi. Saj bi bil lahko svetlo brušen in bleščeče uglajen, kakor so spodaj zlato se bleščeči svečniki. Pa bi tak velik blišč podoba topil in sedanjo mirno ubranost uničeval. Saj se sedaj okvir z mehkim temnorjavim ozadjem kar zlije, kar prelije v veličastni prostor okoli oltarja. Mikavno je zelo tudi to, da so se barve Marijine podobe tako poživile, postale tako tople, da je večina gledalcev menila, da v novem okvirju ne stoji več izvirna podoba, ampak posnetek, ki ga je napravil slikar R. Debenjak. — Samo notranji rob, poprek zabrazeni krepki razor tik ob podobi je v ognju pozlačen. Pa še to zlato je puščeno motno, kakor zrele slive z rahlo meglico nadahnjeno, da se z vsem spoštovanjem tudi zlato podredi svoji Kraljici. Prav iz notranje brazde tik ob podobi na zlatih stebelcih rastejo iz črnega, z zlatimi progami prepletenega marmora struženi cveti, na vrhu okrašeni z zlatimi pestiči.

Reliefe, to je: izbočene podobe, ki so edini okras zunanje okvira, je narisala gospa Helena Vurnik. Odlikuje jih posebna rahločutna mehko in s pristrnim čustvom zajet dogodek.

Vzemimo Marijino oznanjenje. Kako je vsa zgodba živo podana: Gabrijelov spoštljivi pozdrav, Marijino vprašanje: Kako se bo to zgodilo? Kako ga jasno ponazoruje lilija v njeni roki. Njeno veliko besedo: »Dekla Gospodova, zgodi se mi« — pa vsa njena ponižna drža. —

In ob Jezusovem rojstvu: Kakšno ljubezen diha ljubki Marijin obraz, kakšno sveto občudovanje nje-nega in božjega Sina kaže vsa presenečena njena razprostrta roka. In zraven še srečni, odločni sv. Jožef, da ne govorimo o Jezusu, čigar mikavno milobo zlasti ženske duše tako občudujejo. — Pa je najbolj veličastno in umetniško najmočnejše morda le še Marijino kronanje s to čudovito vdano ponižnostjo nebeške Kraljice in v drži in obrazu tako nepopisno ljubeznijo in občudovanjem

Helena Vurnik: Jezusovo rojstvo.
Relief v okviru podobe Marije Pomagaj.

Helena Vurnik: Marijino kronanje.
Relief v okviru podobe Marije Pomagaj.

Jezusovim, ko njega, Boga, vsega prevzema lepota, veličastvo po njem pravkar kronane Matere...

Ti reliefi so morebiti doslej naše najbolj dovršeno delo te vrste: učinkovito po svoji izredni preprostosti, ko je povedano samo najnujnejše, to pa tako izrazito in pristrčno, da se lahko postavi ob najlepša dela Donatella, della Robbia. Risbe je v mavcu izvrstno upodobil kipar Dremelj. — Livarska dela sta izvršila brata Žmuc.

Na spodnjem robu okvira je spominski napis — kronogram¹ — ki bo bodočim daljnim davninam pričal kdaj je ta umetnina nastala. Takole se glasi:

**sLoVenCeV kraLjICI & DobrotnI MaterI
ob Vojnlh stlSkah nebešKI VarhInjI
na Veke zVesta LjVbLjana.²**

Odbor pod pokroviteljstvom našega prevzvišenega škofa dr. Gregorija Rožmana si je hkrati za nalogo postavil: Mariji v stolnici pripraviti čim lepše bivališče. To nalogo tako izpolnjuje, da z darovi, ki jih darežljive roke Mariji še vedno donajajo, stolnico snaži in popravlja. Marija sv. Nikolaju, ki jo je pod streho vzela, kot skrbna gospodinja tako vrača, da mu bo vso cerkev kar moči lepo uredila. Celo novo, veličastno sliko mu je kot patronu za veliki oltar oskrbela. Naslikal jo je akademski slikar R. Debenjak.

Kaj ima Ljubljana od Marije, se z besedo ne da povedati, čeprav menda prav vsa srca čutijo, kako je z

¹ Kronogram je spominski napis, katerega šestete rimske številke povedo letnico, kdaj je bila umetnina narejena. Črke, ki pomenijo rimske številke, se narede veliko večje ali z drugo barvo.

² 1 M = 1000
1 D = 500
2 C = 200
4 L = 200
7 V = 35
9 I = 9

skupaj: = 1944

Oltar Marije Pomagaj v ljubljanski stolnici z Vurnikovim bronastim okvirom, križem, svečniki in Contterijejema marmornima angeloma.

Marijo v naših potrjih dušah zacvetelo novo upanje, nas prevzel nov pogum.

Tako nam je ob Mariji, kakor v živi zavesti božjega varstva poje kraljevi psalmist:

Pomirila se nam je duša in potihnila...
kakor užaljenemu otroku v naročju matere
tako je naši duši — pri Mariji...

(Prim. ps. 130, 3-4)

Ki.

Luč sveta

Tiho, kot nedolžna žrtev
sveča plapola, gori;
luč, ki drugim jo pošilja,
pije njeno srčno kri.

Žejni ogenj jo povživa,
žge, izžema ji solze
vse dotlej, da žrtev zdihne:
vse za druge, nič za sé.

Cisto žrtev, belo svečko
nese Mati Bogu v dar;
žrtvovana bo za grehe,
križ bo njenih muk oltar.

M. Elizabeta, O. S. U.

V lastni luči svečki beli
bo umiralo Srce;
vse, do zadnjega utripa
bo za duše, bo za mé.

Še zgoreva, se žrtvuje
zate, zame, za Boga
v najsvetejšem Zakramentu
Jezus, večna luč sveta.

ALI APOSTOL - ALI ODPADNIK

Znan je rek, da je zgodovina učiteljica življenja. Zato so vsi veliki možje radi prebirali zgodovino in se iz nje učili, kako naj žive in delajo, da bo njihovo življenje in delovanje rodilo čim več sadov in koristi človeški družbi. Tako se tudi veliki katoliški možje in pomembni apostolski delavci sv. Cerkve radi poglobljajo v cerkveno zgodovino in v njej iščejo pobud in smernic za svoje katoliško življenje ter apostolsko delo. Zlasti dandanes se naglaša, da se moramo katoličani povrniti k prvotnemu duhu Cerkve, ga spoznavati iz zgodovine prve Cerkve, se ga navzeti in ga prilagoditi sedanjim razmeram, ki so v marsičem tako zelo podobne prvi dobi krščanstva.

Zgodovina krščanstva v prvih stoletjih nam jasno priča, da so imeli prvi kristjani res cerkvenega duha, duha, ki ga je Jezus Kristus zapustil svoji Cerkvi. Zato so se na njih tako očitno razodevala tista štiri znamenja, ki so tako svojska pravi Jezusovi Cerkvi, da brez njih Jezusove Cerkve in pravih kristjanov ni: edinstvo, svetost, vesoljnost, apostolstvo. Kdor prebira zgodovino prve krščanske dobe, se ne more načuditi duhu edinstva, svetosti in vesoljnega apostolstva, s katerim so bili prežeti prvi kristjani. Prav ta duh edinstva, svetosti in vesoljnega apostolstva je priboril m'adi Cerkvi zmago nad poganstvom. Zdi se, da bodo morali biti prežeti prav s tem duhom katoličani tudi danes, če bodo hoteli s Cerkvijo

izvojevati zmago nad novodobnim poganstvom in komunističnim brezboštvom. Zato zlasti zadnji papeži skoraj v vseh okrožnicah pozivajo vernike k edinstvi, svetosti in še prav posebno k apostolatu, čigar področje je vesoljni svet. Papeži zahtevajo apostolsko delovanje od vseh katoličanov; vse vernike pozivajo k misijonski in katoliški akciji. Cerkev je namreč danes spričo številnih, svetovno organiziranih, skrajno borbena razpoloženih nasprotnikov primorana, da postavi nasproti tem sovražnikom prav tako enotno organizirane, z vesoljnim apostolskim duhom prežete katoličane, katerim je apostolsko in misijonsko delo življenjska zahteva, dolžnost, ki jih sili, da delajo za zmago Kristusovega kraljestva ne glede na žrtve.

Najlepši zgled takega nesebičnega, vesoljnega apostolskega delovanja so nam prvi kristjani. Da se je mogla Cerkev kljub silnemu nasprotovanju in krvavemu preganjanju tako hitro in uspešno razširiti po vsem tedaj znanem kulturnem svetu in premagati mogočno pogansko rimsko državo, moramo iskati vzroka predvsem v apostolskem, misijonskem duhu prvih kristjanov, ki jih je silil k delu za rast in zmago Cerkve. Rast in zmaga Cerkve: to je cilj, za katerega so delali, molili, trpeli in prelivali kri. Katoliška vera in Cerkev jim je bila vse. Zato so to največjo dobroto hoteli prinesiti vsem narodom in se pri tem delu niso menili za osebne žrtve. Origen je zapisal:

»Kristjani se na vso moč trudijo, da bi razširili vero po vsem svetu.«

Kristusova Cerkev je bila zanje dobrina, za katero so bili vsak hip pripravljeni preliti svojo kri. Edinstven primer v zgodovini je in je osupnil vse pogane, ko so videli, s kakšnim pogumom, neustrašenostjo in celo z veseljem so prvi kristjani šli v smrt za svojo vero in za zmago Cerkve. Saj so prav v mučeništvu videli najuspešnejše apostolsko-misijonsko delo. Tertulijan je zapisal:

»Več nas je, čim bolj nas kosite: kri kristjanov je seme.«

Cerkev pa obrača nanje besede: *»To so tisti, ki so zasadili Cerkev z lastno krvjo.«*

Če so torej prvi kristjani celo svoje življenje darovali v apostolske, misijonske namene, je jasno, da so bile tudi vse njihove molitve, delo in trpljenje misijonsko usmerjene. V živi zavesti, da je Kristus »pridobil Cerkev z lastno krvjo« (Apd 20, 28), da jo je ustanovil s svojo smrtjo na križu, so bili tudi prvi kristjani pripravljeni širiti Kristusovo Cerkev z lastno krvjo. V te namene so predvsem in največ molili; v to je bilo usmerjeno vse njihovo zunanje delo.

Ko je veliki zbor prvič prijel apostola Petra in Janeza in jima zagrozil, naj nikomur več ne oznanjata Kristusa, so vsi verniki kakor iz ene duše molili:

»Gospod, poglej njih grožnje in daj svojim služabnikom, da bodo z vso srčnostjo oznanjali tvojo besedo, in zato steguj roko za ozdravljanje in naj se gode znamenja in čudeži v imenu tvojega svetega služabnika Jezusa« (Apd 4, 29-30).

Angel kliče mrtve k vstajenju. Na prižnici uršulinske cerkve v Ljubljani. Iz 2. pol. 18. stol.

In ko je kralj Herod vrgel v ječo poglavarja Cerkev Petra, je spet zanj »Cerkev neprenehoma molila« (Apd 2, 5). Kako je tudi vse misijonsko delo apostola Pavla spremljala in podpirala molitev vernikov, potrjuje apostol Pavel sam na mnogih mestih v svojih pismih. V drugem listu Korinčanom piše:

»Nočemo namreč, da bi vi, bratje, ne vedeli o stiski, ki nas je zadela v Aziji: da smo bili neizmerno, čez moči stiskani, tako da smo bili že obupali celo nad življenjem. Bog nas je iz tolikšne smrtne nevarnosti rešil in nas rešuje; in vanj upamo, da nas bo tudi v prihodnje reševal, ker tudi vi z molitvijo za nas sodelujete, da se bodo za milost (t. j. za rešitev in uspešno apostolsko delovanje, ki ga je naša rešitev omogočila), podeljeno nam na priprošnjo mnogih, mnogi zahvaljevali za nas« (2 Kor 1, 8—11).

Kakor so bile njihove molitve, tako je bilo tudi njihovo delo, žrtve in trpljenje misijonsko usmerjeno. Prvi kristjani so namreč živeli iz velike resnice: da je Cerkev Kristusovo skrivnostno telo, posamezni kristjani pa udje tega telesa. Zato so razumeli, da je njihova življenjska potreba in socialna dolžnost, da žive, delajo in trpe ne le zase in lastno duhovno rast, ampak za vso Cerkev, za nje rast in razvoj. Živo so se zavedali, da so kot udje dolžni služiti telesu in po svojih močeh prispevati k njegovi rasti. Zavest jim je neprestano budil z govorno in pisano besedo apostol narodov — sv. Pavel. Tudi na njegovem zgledu so videli, da ima vse njegovo misijonsko delo za cilj: veliko, slavno Kristusovo Cerkev, v kateri ne bo več Judov, tudi ne Grkov, nič več sužnja, tudi ne prostega, nič več moškega in ženske, ampak vsi eno v Kristusu, eno v Cerkvi, ki bo obsegala vse narode in vso zemljo. Zato so se kot njegovi duhovni otroci morali navzeti tega cerkvenega, pristno katoliškega duha in tega vesoljnega, vse narode obsegajočega misijonskega dela, ki hoče razširiti Cerkev med vse narode. Upoštevajoč vsa ta dejstva se ne smemo čuditi, da je bilo vse življenje in delovanje prvih kristjanov misijonsko usmerjeno. Apostolsko, misijonsko delo je bilo zanje tako značilno, da je bil — po besedah cerkvenih pisateljev — vsak kristjan ali apostol ali odpadnik — aut apostolus aut apostata.

Sicer bi bila napačna trditev, da so bili vsi prvi kristjani zgledni, saj se že apostol Pavel nad nekaterimi pritožuje; eno pa vendar drži. V času krvavih preganjanj in krivoverskih ločin so odpadli vsi tisti kristjani, ki niso imeli pristno cerkvenega duha, duha edinosti, svetosti in zlasti duha vesoljne apostolske gorečnosti. V času preizkušnje so odpadli kot mrtvi udje od živega telesa — Cerkve. Zmago nad poganstvom in čudoviti razvoj Cerkve so dosegli le tisti kristjani, ki so v času preganjanj in krivoverskih ločin ohranili »edinost duha z vezjo miru«, ki so ohranili v dušah svetost, t. j. posvečujočo milost z neoskrunjenim, neizbrisnim znamenjem kristjana, ki so ostali do zadnjega diha apostoli in Kristusovi borci, zavedajoč se, da nosijo v dušah neizbrisno znamenje Kristusovega vojaka, ki od njih zahteva, da se bore za Kristusovo kraljestvo vse dotlej, dokler ne bo Kristus zakraljeval nad vsemi narodi. Zato je utemeljena trditev, da za pravega kristjana velja le dvoje: ali apostol ali odpadnik.

Tudi za sedanje čase in bližnjo bodočnost napovedujejo bistri misleci, da se bo borba med Kristusom in satanom, med Cerkvijo in brezbožnim svetom tako zaostрила, da bo za katoličane le dvojna izbira: ali postati

Sv. Leopold. Šola Leopolda Layerja. Last g. Jan. Veiderja.

apostol, misijonar, borec za zmago Kristusovega kraljestva na zemlji, ali pa odpadnik, stopivši v tiste vrste, ki se bore proti Cerkvi, Kristusu in vsemu božjemu. Doba katoliškega polovičarstva, t. zv. katoliškega liberalizma se preživlja.

Zdi se, da se boj Cerkvi sovražnih sil s Cerkvijo tako zaostruje, da bodo ostali Cerkvi zvesti le tisti, ki veličino in odrešilno moč Cerkve globoko pojmujejo, ki tako rekoč žive iz Cerkve in njenega duha, ki verujejo v nauk Cerkve s tisto otroško, neomajno vero, kot veruje otrok besedam svoje matere. Ti bodo v teh preizkušnjah ostali Cerkvi zvesti; še več: veličina Cerkve in neizmerna ljubezen do nje jih bo silila, da bodo vse storili, da se bo Cerkev čimprej zakoreninila v vseh narodih, kjer je danes še ni ali pa zaradi odpadlih katoličanov propada.

Pij XII. se dobro zaveda, da je za katoličane v sedanjem času najvažnejše to, da čim globlje spoznajo veličino Cerkve, kar jim bo omogočilo, da se je bodo z vso ljubeznijo oklenili in vse storili, da bodo napravili sebi veliko, slavno Cerkev. Prav zato je napisal okrožnico: »Skrivnostno telo Jezusa Kristusa, v kateri je prikazal kot še noben papež pred njim neizrekljivo notranjo lepoto, sijajno slavo, moč in bogastvo sv. Cerkve. Lahko rečemo, da je hotel papež doseči s to okrožnico predvsem dvoje: najprej je hotel zbuditi katoličanom ljubezen do Cerkve, da bi jo znali ceniti in bi ji ostali zvesti tudi v sedanjem času preizkušnje. Potem je pa skušal doseči tudi to, da bi postali vsi katoličani apostoli, misijonarji, da bi se njihova ljubezen do Cerkve kazala v dejanju, v apostolatu molitve, dela in trpljenja. Saj ima vse apostolsko in misijonsko delo svojo najglobljo in tako rekoč življenjsko nujno utemeljitev v dejstvu, da je Cerkev Kristusovo skrivnostno telo in posamezni katoličani udje

tega telesa, ki morajo delati za rast in dobrobit vsega telesa. Naj v potrdilo za te trditve navedem le nekaj mest iz te okrožnice:

»Kakor pa je vseobsežna Kristusova ljubezen do Cerkve obenem tudi dejavno vztrajna, tako tudi mi vsi z vztrajno in vneto voljo vzljubimo skrivnostno Kristusovo telo. V življenju našega Odrešenika, od učlovečenja, ko je položil prvi temelj Cerkve, pa do konca njegovega umrljivega življenja, ne najdemo ure, ko bi ne delal za svojo Cerkev prav do utrujenosti. Za graditev in utrjevanje Cerkve je dajal svetle zglede svoje svetosti, oznanjal evangelij, se razgovarjal, skliceval in ji določil uredbo. Zato želimo, da bi vsi, ki priznavajo Cerkev za mater, skrbno preudarili dolžnost sodelovanja z njo. Ne le duhovniki, služabniki svetih skrivnosti, in ne le tisti, ki so se Bogu posvetili v redovnem življenju, tudi drugi udje skrivnostnega telesa Jezusa Kristusa so **dolžni** vsak po svojih močeh, vneto in pridno sodelovati za **zidanje in rast** telesa svete Cerkve.

Preden pa končamo, naj še spet in spet vse opomnimo, da naj z gorečo in dejavno ljubeznijo ljubijo ljubečo mater Cerkev. Za njen blagor ter za srečnejšo rast darujmo večnemu Očetu vsak svoje molitve, dela, težave in trpljenje, če nam je resnično mar rešenje vesoljne človeške družine, odrešene z božjo krvjo.

Kadar bodo naši verniki vsaj približno doumeli to okrožnico, ki nam tako obširno in globoko odkriva bogastvo in veličino svete Cerkve, in kadar bodo še doumeli, da pri misijonskem delu gre predvsem za širjenje in utrjevanje Cerkve med poganskimi narodi, bodo prav gotovo tudi sodelovali pri misijonskem delu prav iz ljubezni do Cerkve. Takrat bodo tudi odpadli vsi očitki, češ kaj toliko šarite z misijonsko mislijo in propagando za misijonsko delo, ko nas čaka toliko drugega važnejšega dela. Takrat bodo uvideli, da misijonsko delo spada bistveno k vsakemu katoličanu, da bodo le tisti v najhujših preizkušnjah ostali Cerkvi zvesti, ki imajo apostolskega, misijonskega duha. Ni mogoče misliti, da bo pripravljen dati tak katoličan kri za svojo vero in Cerkev, ki ima do Cerkve in katoliške vere tako malo ljubezni, da se mu zdi preveč kaj moliti, žrtvovati in storiti za razširjenje vere in Cerkve med pagani. Če torej hočemo vzgojiti nov katoliški rod, rod, na katerega se bomo mogli zanesti, da bo ostal Cerkvi zvest tudi v najhujših preizkušnjah, mora biti ta katoliški rod vzgojen apostolsko misijonsko, tako kot zahteva papež v okrožnici: *Skrivnostno telo Jezusa Kristusa. Biti mora res cerkvenega duha, duha, ki ceni Cerkev in njene dobrine bolj kot vse druge dobrine, ki jih nudijo človeštvu narodi in države. In prav zato, ker bo znal Cerkev prav vrednotiti, jo bo tudi ljubil bolj kot vse druge stvari na svetu, bo zanjo delal, živel in trpel, da bi postala velika in slavna tako v njegovi ožji domovini kakor pri ostalih narodih po vsem svetu.*

Polovičarski katoličani, katoličani, ki Cerkve ne ljubijo, ki le z godrnjanjem sprejemajo njene zapovedi, ki se ji ne pokoravajo in njena navodila celo kritizirajo, bodo pa v času preizkušnje odpadli. O tem nam dovolj zgovorno priča zgodovina in sedanji čas. Zato pa tudi danes drži: *katoličan bo ali apostol ali odpadnik*, saj ima ta trditve svojo utemeljenost v Kristusovih besedah: *»Kdor ni z menoj, je zoper mene; in kdor ne zbira z menoj, raztresa.«* Janez Kopač C. M.

Naši verniki se vedno bolj včlanjajo v DŠV (Društvo za širjenje vere), ki jo je Cerkev obdarila z bogatimi odpustki. Saj more vsak njen član dobiti vsako leto 76 krat popolni odpustek. Nekaterim članom ni popolnoma jasno, kaj so odpustki, od koga je Cerkev prejela oblast, deliti odpustke, in kateri so pogoji zanje. Zato je primerno in potrebno, da na ta vprašanja odgovorimo.

1. Kaj je odpustek?

Odpustek je odpuščanje časnih kazni za grehe, ki so že odpuščeni. Vsak greh zasluži kazen. Smrtni greh večno kazen v peklju in časne kazni na tem svetu ali v vicah, mali greh pa le časne kazni. Pri sv. spovedi se odpuste grehi, večne kazni in vsaj nekaj časnih kazni. Del časnih kazni še ostane. In te kazni se odpuščajo z odpustki. Z ozirom na to, koliko časnih kazni se odpusti, ločimo popolne in nepopolne odpustke. Popolne imenujemo tiste odpustke, s katerimi nam Cerkev odpusti vse časne kazni. Nepopolne pa imenujemo tiste odpustke, s katerimi se odpusti le nekaj časnih kazni za greh. Taki so n. pr. odpustek ene kvadrage ali eno leto. To pomeni, da hoče Cerkev odpuščati toliko časnih kazni, kolikor bi se nam jih odpustilo, če bi po starih cerkvenih določilih delali pri spovedi naloženo pokoro 40 dni ali eno leto. Iz tega sledi, da so v zmoti tisti, ki menijo, da se z odpustki odpuščajo grehi, in oni, ki mislijo, da pomeni odpustek eno leto, da bo tisti, ki prejme tako nepopolni odpustek, eno leto manj v vicah.

2. Od koga je sveta Cerkev prejela oblast deliti odpustke?

Oblast deliti odpustke je sveta Cerkev prejela od Jezusa Kristusa, ki je rekel apostolu Petru: *»Kar koli boš razvezal na zemlji, bo razvezano v nebesih.«* Za greh mora biti zadoščeno. Sveta Cerkev pa v zadoščanje za naše grehe obrača zadostilna dela Jezusova, ki so neskočne vrednosti, in zadostilna dela Marije Device in svetnikov, ki so storili več, kakor je zahtevala božja pravica. Vsa ta zadostilna dela so izročena Cerkvi in jih imenujemo zaklad Cerkve. Ta zaklad je skupen vsej Cerkvi. Kristus je namreč za vse zadostil, pa tudi Mati božja in svetniki so opravljali zadostilna dela, ki so skupna vsej Cerkvi. Ker so ta zadostilna dela skupna vsej Cerkvi, zato ima sv. oče kot vrhovni poglavar Cerkve oblast, da nudi Bogu iz tega zaklada za časne kazni, ki jih mi člani Cerkve zaslužimo, zadoščanje in nas po odpustkih rešuje časnih kazni.

3. Kateri so pogoji, da dobimo odpustke?

Da dobimo odpustke, je potrebno:

a) Imeti moramo namen odpustke dobiti. Zadostuje, da imamo splošen namen, da hočemo biti deležni vseh odpustkov, ki so združeni z dobrimi deli. Dokler tega namena ne prekličemo, živi v nas, in udeležujemo se odpustkov, dasi ob posameznih dobrih delih ne mislimo na odpustke. Priporoča pa se, naj vsako jutro obnovimo namen, da hočemo biti deležni vseh odpustkov, dasi ob posameznih dobrih delih ne mislimo na odpustke. Stori to vsako jutro.

b) Izvršiti moramo vsa dobra dela, ki jih Cerkev nalaga za odpustke. Redno ukazuje za popolne odpustke: spoved in sv. obhajilo, obisk cerkve in molitev v papežev namen. Ta štiri dobra dela zahteva

Cerkev tudi za popolne odpustke DŠV. Kako naj jih opravimo?

Spoved in sv. obhajilo. Spoved lahko opravimo kadar koli v osmih dneh pred tistim dnem, za katerega je odpustek dovoljen ali pa med njegovo osmino. Sv. obhajilo pa se mora prejeti tisti dan ali dan poprej ali med njegovo osmino. Verniki, ki hodijo k spovedi vsaj dvakrat na mesec, razen če so kdaj zadržani, morejo dobiti vse odpustke, ne da bi morali iti posebej k spovedi. Prav tako ni treba za odpustke iti k spovedi posebej onim, ki pobožno prejemajo sv. obhajilo vsak dan ali skoraj vsak (petkrat ali šestkrat na teden).

Obisk cerkve. Cerkev moramo obiskati vsaj s splošnim namenom, da bomo častili Boga ali svetnike. Če je odpustek navezan na določen dan, kar je pri odpustkih DŠV, se cerkev lahko obiše od opoldne prejšnjega dne pa do polnoči določenega dne. Obisk polujavnega oratorija t. j. kapel po raznih zavodih je za odpustke veljaven le za one, ki v tem zavodu stanujejo, drugi verniki, ki od drugod prihajajo k maši, se odpustkov v taki kapeli ne morejo udeležiti. Če pa je s takim samostanom ali zavodom združena cerkev, se nihče ne more v polujavnem oratoriju udeležiti odpustkov; ako je predpisan obisk cerkve n. pr. v hišni kapeli lazaristov, se dijaki Dijaškega doma ne morejo udeležiti odpustkov DŠV. (Prejmejo pa seveda lahko v njej sv. obhajilo za odpustke.) Isto velja za hišno kapelo pri uršulinkah ali v Serafinskem kolegiju.

Molitev po namenu sv. očeta. Namen sv. očeta, ki odpustke dovoljuje, je: razširjanje katoliške vere, povišanje matere sv. Cerkve, spreobrnjenje grešnikov, mir in edinstvo med krščanskimi vladarji, iztrebitev krive vere. Zadostuje, da molimo v namen sv. očeta, in ni potrebno, da bi posebej mislili na posamezne namene. Dobro pa je, če mislimo na velike potrebe in zadeve sv. Cerkve, zato da bomo bolj pobožno molili. Koliko je treba moliti po namenu sv. očeta? Dosti je, da molimo, ako ni molitev posebej določena, očenaš, zdravomarijo, čast bodi. To velja tudi za DŠV. Dano pa je vsakemu na voljo, da opravi katero koli drugo molitev, kakor nam veva ljubezen in vdanost do sv. očeta. Seveda ne sme biti po dolgotrajnosti manj kot očenaš, zdravomarija in čast bodi.

Dobro pomnimo: Dobra dela, ki jih Cerkev nalaga za odpustke, more spovednik spremeniti v druga dobra dela za tiste, ki ne morejo tega storiti, kar Cerkev ukazuje (n. pr. bolnikom, ki ne morejo iz hiše). Spovednik more to spremembo izvršiti tudi izven spovedi.

c) Biti moramo v stanu milosti božje vsaj tedaj, ko smo končali vsa ukazana dobra dela.

d) Za popolni odpustek pa je najvažnejši pogoj, da ne smemo imeti na duši nobenega odpustljivega greha in tudi nobenega radovoljnega nagnjenja do greha ne.

To so torej pogoji za dosego popolnih odpustkov.

Za dosego nepopolnih odpustkov pa Cerkev redno ne zaukazuje spovedi in sv. obhajila, ampak zahteva samo pogoj, da smo vsaj skesanega srca. Te besede pomenijo: če je kdo v smrtnem grehu, pa hoče biti deležen odpustkov, mora vsaj obuditi popolno kesanje s trdnim sklepom, da pojde k spovedi. Kdor pa je v milosti božji pa le pobožno zmolil predpisano molitev in vzdihljaj, n. pr. vsakodnevno molitev in zdihljaj članov DŠV, že dobi nepopolni odpustek 200 dni.

Vse odpustke, ki jih papež podeli, moremo podariti dušam v vicah, če ni kaj drugega izrecno določenega. Zato so vsi odpustki DŠV naklonljivi dušam v vicah.

Naj sledi še nekaj pojasnil o odpustkih.

Ali moremo dobiti na en dan dva popolna odpustka naenkrat? Ako smo res dobili popolni odpustek, ne moremo takoj nato dobiti zase še enega, ker so nam z njim odpuščene že časne kazni. Ker pa ne vemo, če smo res imeli pravo dušno razpoloženje, zato je dobro, ako zaporedoma opravimo molitve, na katere je navezan popolni odpustek n. pr. molimo za odpustek za DŠV in še molitev pred Križanim Jezusom. Na ta način bomo bolj gotovo deležni popolnega odpustka.

Ali moremo več popolnih odpustkov nakloniti dušam v vicah? Glede popolnega odpustka, ki ga darujemo za duše v vicah, učinek ni tako gotov kakor za nas, ki še živimo. Ako izpolniš res vse pogoje za popolni odpustek, ga zase izvestno dobiš. Glede duš v vicah pa ni izvestno, da bo duša takoj rešena iz vic, četudi izpolniš vse pogoje. Vzrok je v tem, ker Cerkev nad dušami v vicah nima sodne oblasti in jih ne more kazni odvezati kakor žive, ampak ona le prosi zanje, naj jih Bog reši časnih kazni v vicah. Zato je odvisno od volje božje, koliko kazni oprostí duši popolni odpustek. Smemo pa na splošno biti prepričani, da Bog tem prošnjam Cerkve ugodi. Zato je prav, da z veliko pobožnostjo darujemo popolne odpustke za duše v vicah in to v čim večji meri. Čim več jih bomo darovali, tem gotoveje bomo rešili nam drago dušo iz vic.

Ali moremo nakloniti odpustke živim?

Nihče ne more nakloniti odpustkov živemu.

Kdor živi, si more le sam zase pridobiti odpustke ali za dušo v vicah.

Odpustki so zelo koristni. Koliko trpljenja na svetu in v vicah nas rešijo! Bog bi gotovo dandanes dneve trpljenja skrajšal ali vsaj polajšal, ako bi si katoličani v veliki meri pridobivali odpustke, saj je vojska po Marijinih besedah v Fatimi kazen za grehe in v ne mali meri za grehe katoličanov. Z odpustki bi si mogli pridobiti odpuščanje zasluženih kazni. Količega pomena so odpustki prav za današnji čas!

Nam misijonskim prijateljem pa so odpustki dragoceni tudi zato, ker je za prejem popolnega odpustka treba moliti po namenu sv. očeta. V namenu sv. očeta pa je tudi, kakor smo zgoraj rekli, misijonski namen: razširjanje katoliške vere in to na prvem mestu. Mislimo na to pri molitvi po namenu sv. očeta.

Odpustki nas nagibljejo, da skrbimo za čim večjo čistost srca. Saj ne smemo za dosego popolnega odpustka imeti niti prostovoljnega nagnjenja do greha. Ta odtrganost od greha pa daje vsem našim molitvam in žrtvam veliko vrednost v božjih očeh, tudi molitvam in žrtvam, ki jih Bogu darujemo v misijonske namene.

Odpustki so zelo koristni dušam v vicah. Kolikim bi mogli pomagati! Dandanes je ogromno število duš v vicah, ko jih toliko umrje v vojni zaradi vojne. Koliko je bratov in sester našega naroda v vicah!

Zdaj, ko smo spoznali, kaj so odpustki, kako si jih moremo pridobiti in kolike so njihove koristi, se jih z veseljem udeležujemo. Zaznamujmo si v koledarju, kdaj so odpustki DŠV, in ne pustimo nobenega neizrabljenega.

Pri pridobivanju za DŠV opozarjamo na bogate zaklade, s katerimi je Cerkev DŠV obogatila prav po odpustkih. S pravilnim poukom odstranujmo predsodke o odpustkih in budimo željo po njih. Odpustki DŠV bodo tako eden izmed nagibov za vpis v DŠV.

P. Marijan Valenčak O. F. M.

Hrepenenje večnih višav

Gospod Jožef me skoraj sleherni večer nagajivo vprašuje, kako je na Rožniku in kaj prav za prav iščem tam. Ve namreč, da jo udarim tja gor, kadar je količkaj mogoče. Kaj tam iščem? Gospod Jožef menda res ne ve za magnet, ki me vedno znova privlači na prijetno, zračno pot. Vi pa, ki radi hodite to pot, veste, da je mikavna in dragocena zlasti zaradi prekrasnega razgleda, ki se od tu nudi po naši zemlji. Oči se mi kar vsesajo posebno na gorenjsko stran. Na naše gore, ki v zimskih in pomladnih mesecih blešče v snežnem hermelinu in sijejo v božjem soncu. Med temi belimi gorami mi je cvetela mladost. Tudi danes še utripajo tam srca, ki jih ljubim in za nje trepečem. Kakor na dlani jo gledam z Rožnika svojo deželico. Oči pijo nje lepoto. Srce hrepeni po dragih. Spomini vabijo in kličejo. Pa bi me ne vleklo na to svetlo pot?

Ob meni stoje dostikrat mladi ljudje, ki so prav tako vsi razgledani v divni kot naše domačije, ki jo obkrožajo strmi gorski vrhovi. S prstom kažejo nanje in vedo za vsa podrobna imena in koče in smuške planote in alpsko cvetje in štejejo leta, odkar so zadnjič preživljali počitniške dneve v planinskem rajju. Ko prisluškujem njihovu razgovorjanju in vzklikom in lastnemu domotožju po hribih, stopi živo pred me naziv iz litanij: h r e p e n e n j e v e č n i h v i š a v. Že v mladih letih sem se opajal nad tem naslovom, dasi ga nisem do dobra doumel in morda prav zato.

Kadar sem se dvigal v gorski svet, mi je bilo, kot da se vse v meni prav tako dviga v višave. S telesom na višinah se je tudi duša čutila visoko nad nižavami. Navadno se me je lotila čudna, omamna slast, kadar sem se spenjal iz grebena v greben. Kakor v omotici sem hitel navzgor in še više in odmevajoč vrisk je bil povsem naraven izraz sreče in veselja. V tem novem, sočnem ozračju sem naenkrat čutil, da je v tem čistem svetu vse drugače kakor spodaj v obljudenih dolinah. Da tu niso več najučinkovitejša sredstva pesti, temveč misli, ne denar, temveč srce, ne udarci, temveč pogledi, ne preplah, temveč zaupanje. Te višine je ustvarila ljubezen. Oblikovalo jih je hrepenenje, vera, zvestoba, čistost. Zato je svet v višinah tako pristen, nepotvorjen, resničen. Čim više se spenja moj korak, tem bliže čuti moja duša Boga. Moja pot na gorski vrh je kakor molitev. Gora dviga človeka k Bogu. Tam je Bog človeku tako blizu.

Stal sem na visokem vrhu in gledal, kako je za večernimi gorami zahajalo sonce. Kos za kosom je ponikal v goro, do zadnje žareče črte, do poslednje bleščeče

iskre in je nato v hipu ugasnilo in je bilo, kakor da me bo zagrnila noč brez upa: današnji dan je za vedno, za vselej končan. Vso večnost ga ne bo nazaj. Kako sem tu blizu večnosti in Bogu! Poznal sem fanta, ki ga je prizor večerne zarje v gorah tako prevzel, da je ves iz sebe prišel k meni: Kako je Bog čudovit in silen in neizrazen! Nikoli nisem bolj čutil božje bližine! — Ta mladec je spoznal in vzljubil Boga v večerni zarji. Vesoljno stvarstvo je živ odsev Najvišjega. Tudi vekovite gore na ves glas oznanjajo veličanstvo Prvega in Edinega. Za to spoznanje pa je resnično treba finejšega čuta in bolj čistega srca, ki ga današnji ljudje žal večinoma nimamo. Gore so tako polne žarke luči. Nedopovedljive osamljenosti. Veličastnega razgleda v širno deželo. Neskončna modrina nebes se boči nad njimi. Dejal bi, da je udarjen s slepoto, kdor ob pogledu na prelestno krasoto gora ne zasluži Stvarnika, ki jih je postavil v vekih.

Ko jih gledam te naše gore, tako nepremične, stalne, vekotrajne, se mi zazde kakor lepa podoba pričakovanja vsega stvarstva. Dvigajo glave, kajti dan odrešenja je blizu. Dvigajo glave k nebu, od ondod bo namreč prišel Rešenik in Sodnik. Vedno sem imel vtis, da ima Bog gore posebno rad. Tudi Gospod Jezus je bil očividni ljubitelj hribov. Gore se mi zde v neki posebni zvezi z odrešenjem. Na gori Kalvariji je bil svet odrešen. In druga gora je služila Rešeniku za stopnico v nebesa. Z Oljske gore je namreč odšel v nebo. Križ in Vnebohod sta posvetila naše gore. Zato so tudi nam lahko stopnje proti nebesom.

Ljudje vseh časov so molili in Bogu darovali najraje na hribih. Po vseh deželah imajo svete gore. Poganski Grki so imeli Olimp. Krščanski Grki imajo goro Atos. Japoncem je Fužijama sveta. Prva gora, ki jo omenja sveto pismo, je gora v Armeniji, ki je na njej opravil Noe zahvalno daritev. Tudi Abraham je daroval na gori. Na gori je dal Bog svojo postavo. Na gori je stal tempelj stare zaveze. Jeruzalem je mesto na gori, Nazaret je naselje v galilejskih hribih. Na gori je Zveličar premagal satana. Na gori je pridigoval o božjem kraljestvu. Na gori je pogosto molil. Na gori je svet odrešil. Z gore je v nebesa šel.

Nič čudnega, da je tudi našim slovenskim prednikom misel o posebnem poslanstvu gora tako močno prirasla k srcu. Zato so okinčali naše gore s križi in svetimi znamenji. In so postavili na njih vse polno cerkvic in kapel. Živo izražajo hrepenenje večnih višav, od koder se je prav do zadnjih časov oznanjala slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji.

O veliko lepega in zajemljivega vidim na poti, ki me vodi na Rožnik, na hrib, ki je tudi ovenčan z Marijino cerkvijo! Zato mi je pot na Rožnik vselej ljuba in svetla in bogata. Aleš Napret.

Sv. Gora pri Gorici.

Neugaslo ognjišče Novela

Kmalu po drugi adventni nedelji je začelo nanašati sneg. Sever se mu je dolgo upiral. Pometal je ceste, da se je prašilo, vrtinčil listje, ki ga je pobiral iz grabnov in z dreves, in se zaiganjal skozi prazna okna samotnih stogov, pod katerimi so že čakale sani.

Neko noč se je sever vdal in zjutraj so pričele padati prve snežinke. Ozračje je bilo docela mirno, sivo, hlevska vrata po vsej vasi na pol priprta, dim s streh je lezel k tlom, kjer ga je popil vedno gostejši sneg. Sredi dopoldneva je snežilo že tako na gosto, da se je komaj še kam videlo.

Pri Zalogarjevih je v hiši gorela luč. Stari Knač, mladi Blek in stari Mežnarček so sedeli ob postelji na smrt bolne vdove in sestavljali testament. Ura na uteži je zdolgočaseno tiktakala za vrati, otroci pa so sedeli v kuhinji in topo gledali v peč, kjer je Marička pristavila za južino. Tonče bi moral v šolo, pa ga Marička ni pustila. Cenček je imel pa tako prosto. Kaj bi drobiž sedel v šoli, ko je bil ves pri materi in je venomer prisluškoval pri vratih, kdaj bodo možje odšli. Jože, fant pri šestnajstih letih, je sedel na razveгани klopi in pogledoval Maričko, ki je z burklami šarila med lonci in zdaj pa zdaj vzdihnila. Prekladal je močne, žuljave roke, risal po tleh s kolcem, ki ga je bil potegnul iz butare, in čakal, da bi bruhnil na dan, kar ga je že dolgo tiščalo.

Marička je porinila na stran zelje, ki je pričelo vreti, prebrskala ogenj, nato pa sedla k bratu na klop.

»Marička!« Jože se je sunkovito obrnil k sestri.

»Ali bodo mama res umrli?«

Marička mu ni odgovorila. Skrila je obraz v predpasnik in pričela ihteti. Jože je koj videl, pri čem je. Da bi sestra ne videla solza, ki so mu pričele siliti skoz trepalnice, je vstal in odšel pred pod. Med sneg se je hotel nekaj mešati dež, pa je kmalu prešel v raztrgane kosme, ki so padali na gosto, da se je Jožetu zdelo, da se vse drevje, njive in hiše vrte okrog njega. Naslonil se je na skladovnico drva in pričel jokati. Močan volčjak, ki je do zdaj ležal v pasjici, je prilezel na dan in se mu pričel smukati okrog nog. Jože se še zmenil ni zanj. Pes se mu je s šapami naslonil na prsi in se mu zagledal v obraz. Jožetu so vrele solze po licih; misel, da bo zgubil mater, se mu je zdela neznosna, neverjetna. Ni mogel razumeti, kako bo brez matere v hiši, kdo bo ukazoval, kdo odrejal, kam se bo kaj sejalo in sadilo. Njen stol bo prazen in bo strmел v mizo kakor zgubljena duša, njene kočemajke in njena krila, ki sedaj še visijo po žeblih, bodo odšla v skrinjo, kjer bodo zadišala po starem in spleselem. Nič več jih ne bo klicala k južini: Marička, Jože, Cena, Tonče, alo, jest! Ne bo več klicala kokoši in jim z zgarano roko metala turščice, ne bo več vodila Liske, kadar bo branal, in ne bo ji več nosil malice, kadar bo plela na široki njivi ozimino.

»Priden, Sultan, priden,« je smrkal in z rokavom brisal lica. Še malo mu ni bilo mar, da se mu je sneg vrtinčil za vrat in se mu je scejal po hrbtu.

Pes mu je z gobcem silil v brado in zadovoljno cvilil.

»Mama bo umrla, Sultan. Veš, mama bo umrla.«

Tapkal je psa po glavi in solze so mu ob nosu kapljale v usta.

Tedaj so se odprla vežna vrata in možje so stopili čez prag. Stari Mežnarček se je opiral na palico in jo drobnil za mladim Blekom, ki ga je ura ob bolnici močno zdelala.

»Nič ne jokaj, Jože,« se je Mežnarček ustavil ob fantu, ki je hitro obrisal solze in čohal psa po vratu. »Fant, ki ga čaka domačija, misli naprej in ne joka nad tem, kaj Bog sklene. Dovolj si star, da veš — hm, hm —.«

Zdaj se je tudi staremu začelo nekaj zatikati, ko je videl mokre fantove oči.

»No, ja, le priden bodi, Jože. Ti bomo že pomagali. Marička bo pa namesto mame. Pridna je in delo razume. Mala dva bosta pa malo za igračo, malo za delo. Bo že Bog dal, da boste rinili. Nič ne porajtaj.«

Potrkal je fanta po rami pa odbencal za pod. Mu je šlo že na tesno z jokom.

Jože je strmел za njim in se docela zgubil v blaznem vrtinčenju snežink, ki so sedale na pot, na hišo, na pod, na stog in na osmukano drevje. Potem je stisnil zobe in, ko ga je Marička poklicala, je šel izravnan za njo v hišo.

Mati je ležala pri peči. V oči je bila rumenkasta kakor preležana turščična slama. Prosojna ušesa so ji štrlela od glave in šiljast nos je kazal, da ji smrt ni več daleč. Župnik, ki jo je bil prejšnji dan prevedel, je Maričko že pripravil na udarec. Skušala je biti močna in je zadrževala jok, da jo je peklo v grlu. Ni si mogla predstavljati, kako bo sama za vse, kako bo z otroki in z gruntkom. Najemati ne bo mogla, pretrdo gre z denarjem, mala dva pa dosti ne bosta zmogla. Cena ima še dve leti šole, Tonče je pa komaj začel. Sama z Jožem pa vsemu ne bosta kos in če se pretegneta. Jože je že zdaj shujšal. Košnja in mlačev sta ga vzela. Zdaj, ko bi se čez zimo lahko malo popravil, ga bo pa žalost grizla, ko je navezan na mater kakor volčjak k hiši.

Zalogarica je govorila bolj z rokami kakor z glasom. Marička je grizla ustnice in se ozirala v Jožeta, ki je strmел v mater kakor v srebrno svetinjo.

»Jože bo gospodar — Marička, ti pa za mamo bodi, da otroci ne bodo sami — in Tomaž naj ti pomaga. Bog se vas usmili, reveži. Doto sem vsem določila, pa — glejte, da — da gruntka ne razkopljete. Ti Marička, je nikan — takoj ne zahtevaj. Jože brez tebe ne bo — speljal. Pomagaj mu. Župnik in mladi Blek vam bodo šli na roko — večkrat jih vprašaj za svet...«

»Sveta Pomagalka...« je skoraj zavpila in se skušala dvigniti. Marička je zaklicala Jožetu, naj steče po botro, in skočila po žegnano svečo v skrinjo. Prižgala jo je in stisnila materi v roko. Ko je pritekla na vso sapo stara Potokarica, je Zalogarica začela umirati. Marička jo je pokropila z žegnano vodo, Potokarica je molila za usmiljenje duši, ki se je poslavljalna s sveta.

Sunkovito dihanje je prešlo v hropenje in v oči je stopala belina. Vijoličaste ustnice so še nekajkrat hlastle za zrakom, nato pa nenadoma obstale. Ob laseh so se pokazale mrtvaške potne kaplje.

»Bog in sveti križ božji. Reva je že v božji gnadi.«

Potokarica je umrli zaprla oči in ji na blede veke položila novca. Da ne bo gledala, ko jo bodo deli na pare.

Otroci so se spustili v jok, da se še Potokarica ni mogla premagovati, čeprav je stala že ob marsikateri mrtvaški postelji. S črnim predpasnikom je drgnila oči in skušala pogovarjati Maričko, ki se je zagnala po mrtvi materi in vekala, da se je vsa tresla.

Potokarica je ustavila uro in zažgnila okno vstrie postelje. Na klop k peči je sedla obupna tišina, ki je cefrala živce kakor skrhana žaga.

Jože je zatulil kakor pretepen pes in se odvrlel v kuhinjo. Za njim je cefredal Tonče, ki je komaj doumel težko zgubo, toda ker je videl jokati druge, je jokal še sam. Cena je vekal z Maričko, Marička pa je ihtela za vse, ker je že začutila breme, ki ji je sedlo za vrat. Sama s tremi otroki in z gruntkom, ki sta ga rajni oče in rajnka mati s krvavimi žulji spravila skupaj. Začela sta z bajto in z zaplato zemlje, da je bilo za krompir. Nato je oče pritesaril njivo v Zadolju, jo očistil trnja in kamenja, da zdaj rodi kot požegnana. Ko se je mladi Dobravec preselil v mesto, je kupil od njega del gozda in njivico v Hrasterju. Zadolžil se je, vendar je nekam laže zadihal. Mati je hrepenela samo še po kravi. Otrokom ni bilo mleka nikoli zadosti in vsi so bili tedaj še bolj pri tleh. Zalogar je garal, da je ob nedeljah komaj stal v cerkvi, hodil tesar tja do Tržiča in Radovljice, ob večerih še doma postoril, če je ženi kaj ostalo, in dobrih šest let sem je stala v hlevčku krava.

Dolgo ni užival svojega truda. Sredi dela ga je Bog ugasnil in Zalogarica je bila na tem kakor zdaj Marička. Ob štirih je vstajala, včasih šele po polnoči legala, še v nočeh in sanjah računala, koliko bo šlo za obresti in odplačevanje dolga, kaj bo treba otrokom kupiti, kje bo najceneje dobila semensko pšenico in krompir, ali bi obdržala junico doma ali bi jo prodala in kdo ji bo vse zoral, če bo vreme nagajalo. Otroci so ji rasli kot konoplja ob žgancih in zelju, ob prežganki in soržičnem kruhu. Počasi so ji odvezemali bremena. Posebno z Maričko in Jožem, si je kmalu opomogla. Dolg se je manjšal, iz junice, ki je ostala pri hiši, so zredili drugo kravo, da je bilo mleka še za prodaj in, kadar je bila pletev, kislega ni nikoli zmanjkalo. Kar lepo so rinili. Za Maričko je začel gledati Knačev Tomaž, ki je bil kovač za vso srenjo, dober in pošten fant, ki je imel svojo kovačijo, hišico in še nekaj polja. Jože je odbrenkal šolo in začel podpirati mater, da se je res kar odvihovala.

Na, zdaj je pa tako prišlo. Zalogarica je togo ležala v postelji in med bledimi prsti držala križ in rožni venec. Dodelala se je in izročila ognjišče Marički, da ga varuje, dokler ga spet ne razpiha Jože, gospodar, ki je bil zdaj še prešibak za breme, ki je še mater krivilo.

»Marička! No, no, vdaj se in misli nase in na otroke. Zdaj bodo vsi viseli na tebi in se te držali kakor prej mame. Bo že Bog dal, da boš vse prenesla. Če ti odnehaš, bo šlo vse vsaksebi. Jože bo kmalu odrasel in se oženil, potlej se bosta pa še vidva s Tomažem vzela. Saj vem, da sta bila že v domenku. Potrpi. Zdaj je prvo dom, ki brez tebe ne more naprej.«

Potokarica jo je vlekla od matere in mirila obenem še Cena, ki je silil v Maričko in na ves glas jokal.

»Otroci bi nemara že radi kaj jedli. Če imaš kaj v peči? Saj bi jim jaz pripravila, samo povej mi kaj.«

Misel, da so otroci lačni, jo je vzdramila. Obrisala je od joka oteklo oči in odšla v kuhinjo. Ogenj v peči je bil skoraj že ugasnil, penasta voda se je cmarila v žerjavki, krompir se je bil ves razonegavil in zelje je dišalo po prismojenem.

Jedli so tiho in malo. Mleka, ki ga je bila Marička postavila na mizo, da bi ga imeli še ob krompirju, se še dotaknili niso.

Na svete Lucije dan so mater zagrebli. Vsa vas je jokala z otroki, ki se kar niso hoteli ločiti od groba; Tonče se je držal Maričke za krilo in tako jokal, da se Knačev Tomaž ni mogel premagati, da ga ne bi vzela kar na pokopališču v naročje. In še domov ga je nesel. Marički se je dobro zdelo. Koga drugega bi bilo nemara sram, Tomaža pa ni bilo. Tudi solz se ni branil.

Na Tomažev god, ki je bil koj po kvatrih, je Marička povabila Tomaža na južino. Želela si je moške govornice v hiši, ker jo je samota preveč pritiskala. In tudi porazgovorila bi se rada. Z Jožem se ni mogla o vsem. Premlad je še bil in samo v delo je tiščal. Saj je prav, toda človek ni rojen samo za delo.

Tomaž je bil dobre volje, čeprav se je zaradi Maričkine žalosti držal bolj resno. Koj ob prihodu je vzel Tončka na kolena in ga ujčkal, da je bil fantiček pri priči ves nasmejan. Se je videlo, da mu je resnosti že dovolj in da bi okrog sebe rad videl vesele obraze.

Tomaž je Marički koj oponesel, da njena žalost ne stori dobro otrokom. Otožno ga je pogledala, nasmehnila se mu pa je. Saj je sama spoznala, da bo treba drugače začeti. Hiša brez smeha je kakor zapuščen čebelnjak. Cena in Tonče sta sitnarila in bodla vanjo kakor osat, Jože je komaj kaj spregovoril. Ni se ji dalo, da bi bila dobre volje. Dobravčev iz mesta ji je poslal opomin, da obresti še niso plačane in da bi rad nekaj tudi dolga. Pogreb je nekaj stal, nekaj je bilo treba odriniti za maše in zdaj je bila z denarjem na tesnem. Komaj za hudo silo ga je bilo še v skrinji.

Precej dolgo se razgovor ni mogel razplesti. Tomaža je zadrževala Maričkina resnost, Maričko pa otroci, ki so viseli okrog nje. Šele ko je prišlo na mizo še vino in se je Tomaž do dobra ogrel, je zmagalo tudi Maričko. Oba sta čutila, da mislita eno, pa sta se boleči točki izmikala, čeprav sta vedela, da morata priti na jasno.

»Kar pripravna mama boš,« je pričel Tomaž po ovinkih. »Delo razumeš, kuhe si navajena, otrok pa tudi. Tonče na rajnko še porajtal ne bo. Edino za gospodarstvo bi rabila moškega. Sama z Jožem bosta težko vse zmogla.«

Marička je vedela, kam meri. Jože jo je od strani pogledoval, kakor da čaka, kaj bo odgovorila.

»Težko bo šlo, Tomaž, in nama se bo čas zategnil, toda dokler Jože ne doraste, bom pazila na našo domačijo in ne bom silila z nje. Jezikov pa tudi nočem. Ko bi se midva vzela in bi do Joževe polnoletnosti živela tu, bi naju ljudje obrali do kosti. Gruntek je fantov, jaz imam na njem samo delež. Nočem, da bi kdo mislil, da sem sebi kaj prigospodarila. Samo za mamó bom in na ognjišče bom pazila, da ne bo ugasnilo. Oče so ga s trpljenjem užgali, mati so se zgarali ob njem in jaz ga ne smem zapustiti. Svoj davek moram plačati. Saj me boš razumel, Tomaž.«

Jože se je hvaležno ozrl v sestro, Tomažu pa se je tresla roka s kozarcem. Marička je videla, da mu je hudo. Seveda, računala sta že s poroko, Tomaž je že nekaj prezidaval, zdaj se bo pa vse zategnilo za nekaj let. Mati so včasih sitni, rabili bi postrežbo in koga, ki bi se imel čas meniti z njimi. Sam ima dosti dela v kovačnici in poleti komaj ujame toliko časa, da postori delo na njivi. (Nadaljevanje prihodnjic.)

Spiski in zapiski

Veliko upanje

Znano je, da je Mati božja v Fatimi obljubila, da bo rosil poseben blagoslov na tiste, ki so se posvetili njenemu brezmadežnemu Srcu. Obljubila je tudi, da bo ako se posvetitev docela izvrši, zavlada doba miru med človeštvom, da se bo spreobrnil velik narod in da bo Cerkev doživela svoj razmah.

Kateri naj bi bil ta veliki narod, ki naj se spreobrni, ni povsem jasno. Mnogi mislijo, da bi bil ruski narod.

Bodi kakor koli, eno je vendarle gotovo glede Rusije: to namreč, da zadnji papeži vedno bolj kažejo na razkolne cerkve in s tem posebej na pravoslavne kristjane.

To je storil že veliki papež Leon XIII., ki je s posebno ljubeznijo vklepal v svoje srce Slovane in iz čigar nebrojnih besed njegovih del se posebej leskeče kot sijajni diamant njegova skrb, da se zopet zedini razkolna slovanska cerkev z Rimom.

Vprav ob spominu na Leona XIII. nam prihaja na misel dogodek, ki ga je zapisal pokojni dr. Janez Krek l. 1895. v Črnih bukvalah kmečkega stanu sledeče: Pred nekaj leti je klečal mlad hrvaški učenjak dr. Luka Jelenić pred sv. očetom Leonom XIII.

»Kateriga naroda si, moj sin?« vpraša papež.

»Slovan sem, sveti oče«, odgovori.

Tedaj zažare papežu oči in z resnim poudarkom mu reče: »Moj sin! Jaz ne bom učakal, pač pa utegneš učakati ti, ker si še mlad, ko se bodo izpolnile besede: Slovani bodo Evropo ali premladili ali jo pa uničili.«

In ko je pokojni dr. Krek povedal ta dogodek, je zapisal naslednje: »oživljenega katoličanstva je predvsem treba Rusiji, da zmore socialno-kulturno nalogo, ki jo ji nalaga božja Previdnost. Zedinjenje Rusov z Rimom je ena prvih točk v rešitvi socialnega vprašanja. Slovanske organizacije zlati genij vstane potem in zavlada mir in sreča v Evropi... Tudi ruskega kmetiča črne bukve so vsak dan bolj popisane, a zdrave narave moč in božja milost, ki jo podpira, sta neporušljivi. Da ohranimo prvo, delajmo, žrtvuemo se! Da si izprosimo drugo — živimo krščansko in molimo.« (Ivan Dolenc: Dr. Janez Ev. Krek: Izbrani spisi 1929, str. 302, 310).

Da ne omenjamo dalje podrobneje ljubezni Pija X. do slovanskih narodov (ob njegovem času je bilo ustanovljeno naše Apostolstvo Sv. Cirila in Metoda), Benedikta XIV. (ki je ustanovil papeški zavod za višje vzhodne študije) in posebej Pija XI. (ki je kar gorel za krščanski vzhod in zlasti za Rusijo), se ozmimo posebej na sedanjega sv. očeta Pija XII., kako tudi on goreče hrepeni, da bi se razkolni narodi in posebej razkolni Slovani združili s Kristusovo Cerkvijo.

Ta želja mu lebdi pred očmi v njegovi znameniti okrožnici Skrivnostno telo Je-

zusa Kristusa, kjer piše: »... trdno upamo, da bo to, kar hočemo razložiti o skrivnostnem telesu Jezusa Kristusa, ljubo in koristno tudi tistim, ki so ločeni od katoliške Cerkve. Saj se dozdeva, da njihova naklonjenost Cerkvi dan na dan raste. In res, če gledajo, kako danes vstaja narod proti narodu, kraljestvo zoper kraljestvo in kako v neizmerenost rastejo prepri, zavist in semena sovraštva, pa se ob tem ozro na Cerkev in globlje pogledajo njeno od Boga prejeto edinstvo, ki ljudi vseh rodov v bratski zvezi združuje s Kristusom, tedaj jih bo pogled na takšno družbo ljubezni pač silil k občudovanju; in navdih ter pomoč milosti božje jih bosta vabila, naj tudi sami postanejo deležni te edinstvi in ljubezni.«

Podobno ljubeznivo dobrohotnost Pija XII. do razkolnikov razodeva njegova letošnja okrožnica o sv. Cirilu, Aleksandrijskem patriarhu, ob tisočpetstoletnici njegove smrti, kjer pravi med drugim: »... Vsi posamezni narodi vzhodnega obreda morajo namreč uživati v vsem, kar je v zvezi z zgodovino, z značajem in z zmoglostmi vsakega posameznega, postavno svobodo, ki pa seveda ne sme biti v nasprotju s pravim in popolnim naukom Jezusa Kristusa. Tega naj se zavedajo in na to naj mislijo tako oni, ki so rojeni v naročju katoliške Cerkve, kakor oni, ki tako hrepene in žele, da bi se ji pridružili. Ti vsi naj tudi vedo in naj bodo v resnici uverjeni, da ne bodo nikdar siljeni, da bi lastne postavno dovoljene obrede in od davnine jim izročene uredbe morali zamenjati z latinskimi obredi in uredbami. Vsi ti obredi, eni kot drugi, ki jim gre enako spoštovanje in enaka čast, naj skupno mater Cerkev obdajajo s kraljevsko pestrostjo. Ta različnost uredb in obredov niti najmanj ne nasprotuje pravi in resnični edinstvi, če vsak ohrani nedotaknjeno, kar ima starodavnega in dragocenega...«

Kar se tiče posebej razkolnih Slovanov ali — smemo reči — še posebej Rusije, je znano, da jih je sedanji sv. oče Pij XII. posebej vklenal v posvetilno molitev, s katero je 31. oktobra 1942 posvetil vso Cerkev in vesoljni svet brezmadežnemu Srcu Marijinemu, rekoč:

»Narodom, ki jih loči zmeta ali razkol, zlasti tistim, ki gojijo posebno pobožnost do tebe (Marija) in ki med njimi ni bilo hiše, kjer ne bi v časti imeli tvoje častiljive podobe (danes morda skrite in shranjene za boljše dni), podeli mir in jih privedi nazaj k eni čredi Kristusovi, pod vodstvom edinega in pravega Pastirja...«

Po vsem tem bi smeli vsaj nekoliko sklepati, da bo sad posvetitve brezmadežnemu Srcu Marijinemu spreobrnitev in zedinjenje velikega ruskega naroda z rimsko Cerkvijo — seveda: »... ako se posvetitev docela izvrši...«

In tu stopa pred nas v dosego tega vzvišenega namena nad vse važna naloga. Dolžnost naša je, da se vsa javnost: posamezniki in družine in družbe posvetijo brezmadežnemu Srcu Marijinemu. Dolžnost pa tudi, da obljube, ki nam jih taka posvetitev nalaga stanovitno in vestno izpolnjujemo. In take obljube smo tudi mi dali predlansko leto posebej pri tako imenovani »rakovniški posvetitvi«. Tam smo slovesno izjavili:

Gospodovih dni ne bomo skrunili.

Bogokletna beseda ne bo prišla iz naših ust.

Zahtevam nespodobne mode se ne bomo vdajali.

Zakonsko in družinsko žiljenje bomo živeli tako, kakor Bog hoče.

Ogibali se bomo grde sebičnosti in nizkega sovraštva, krivičnosti in grehov jezika.

Molili bomo vsak dan rožni venec zlasti po naših družinah.

Zadoščevali bomo tudi naprej s pobožnostjo prvih petkov in prvih sobot.

Narod slovenski! Ali izpolnjuješ te obljube?

Visoka pesem fantovske mladosti

Utripajočega srca in vročih lic sem prebral skromen, a nedopovedno lep življenjepis mladega mučenca, dijaka Lojzeta Grozdeta.* Ostrmel sem pred veličino te fantovske duše. To kratko življenje se mi zdi kakor čudovita povest, ki jo je spesnila usoda in gradila močna volja in nezasišana božja milost. — Plahega pastirčka, kakor bi ga narisal Beranek, pripelje čudna pot ob dneh evharističnega kongresa v Ljubljano. Tu ga zajame Bog od blizu. Lastnoročno ga poprime, pokliče po imenu in čisto osebno mu reče: Hodi za menoj. Bije mi srce, ko berem o tem božjem vodstvu iz najbližje bližine. Tako je torej s tistim, ki ga vodi Bog za roke! O kako osrečujoča je ta pot celo na utrudljivih strminah! Bog je razvajen umetnik in uporablja za svoja najlepša dela le tako orodje, ki se mu povsem prilaga in je priročno. In uporablja ga le dotlej, dokler ostane priročno in upogljivo.

Knjiga mojstrsko opisuje tega fanta. Polti kmetiške, togih plavih las, skromno oblečen, kratek modri suknič, odrgnjene pumparice, okovani čevlji, pletena kravata, na glavi večna baretka. Močan in zelo žilav ter nad vse spreten. Zjutraj ga je zvonec kar vrgel iz postelje. Nekaj minut dihlih vaj, če mogoče ob odprtem oknu, potem se je urno z vodo umil do pasu. Po maši in zajtrku je šel vedno na vrt, da se s tekanjem okoli igrišča in s telovadbo nekoliko razgiblje, potem pa takoj na delo. Zmeraj vesel in po dijaško živahen, zelo dober tarokist in šahist, pri ping-pongu med prvimi, nekoliko slabši plavač, športnik, ki je treniral tek na dolge proge, igral odbojko, telovadec, ki je izvrstno metal kopje in skakal v višino. Posebno veselje je imel do boksa. Navdušen planinec. Pri vsem pa odličen v študiju. Odlikoval se je zlasti v jezikih, najbolj v slovenščini in latinščini. Dobro mu je šla francoščina. Učil se je grščine. Obiskoval pouk nem-

* Gl. knjižico: Lojze Grozde. Napišal dr. Anton Strlč. Stane 22 lir.

ščine. Še pred vojno začel z italijanščino. V osmi je imel v načrtu angleščino. Znal je stenografijo in strojepisje ter se učil klavirja. Rad je igral orglice. Bil vsa leta pri cerkvenem pevskem zboru. Priobčene pesmi pričajo, da je bil pesnik po božji volji. Zelo se je zanimal za umetnost. Cenil je lepo knjigo. Strastno ljubil svojo slovensko zemljo. Torej ves živ slovenski fant, iz mesa in krvi, pristno naš, življenjski, zdrav, naraven. Seveda ni bil brez napak in slabih nag-njenj, ki so ukoreninjena v vsakem človeku. Lojze je bojeval s seboj resen boj in tudi v tem pogledu ni maral biti povprečnež. Z odločnim in vztrajnim hoteljem in s pomočjo božje milosti je na vzoren način uredil na sebi veliki program novega dijaka. Vroče se je boril za lilijo čistosti in mnogo molil. Na odnos med fantom in dekletom ni gledal pretirano ozkosrčno, marveč tako, kakor sta mu govorila pamet in vera. Silno resno je vselej delal duhovne vaje. Katoliška akcija je napravila iz tega talentiranega fanta krepostnega, značajnega, zares pobožnega dijaka, ki je bil resnično apostolsko, nadnaravno usmerjen in je imel smisel za žrtve. Pri maši je vedno klečal in molil iz latinskega misala. K spovedi je hodil vsakih 14 dni. Zadnje dve leti je bil dnevno pri sv. obhajilu. Vestno je opravljal vsakdanje spraševanje vesti, gojil duhovno branje, zbiral dnevna samopremagovanja, molil rožni venec, ljubil pogostni obisk Najsvetejšega. Ni čuda, da je prenekateri tovariš na tihem vzdihoval: O, ko bi mogel biti Grozdetu vsaj nekoliko podoben!

In ta cvet slovenskega fanta je moral pasti v grozotni mučniški smrti, ki jo pretresljivo pripoveduje 115. stran življenjepisa. Lojze je vzornik kakor študent Hinko v Luči iz gora, kakor Kristusov mladec Giorgio Frassati iz Italije. Le še vse lepši in toplejši, ker je tako naš. Spomin nanj bližen in še gorak. Med nami so mnoge neposredne priče njegovega krepostnega življenja. — Zahvaljen Gospodar na nebu, da si dovolil v naših dneh tu med nami cveteti in zoreti to svetlo mladost, ki jo je strla junaška smrt. Zdaj imamo svojega slovenskega svetniškega Alojzija! — Hvala g. piscu, ki nam je podal to življenje v prvovrstno izdelanih poglavjih. Knjiga bo živela in vršila apostolat, dokler bo domovina imela kaj mladih, idealnih src. Gotovo bo knjiga v poznejših izdajah izpopolnjena in opremljena vsaj z eno sliko mučenčev. Zbirka Vzorov naj živi in naglo raste. Te knjige nam bodo več nego samo popisan papir. — Hvala tudi delovanju KA, ki nam je že med mnogimi dala zdaj enega najsvetlejših in mikavnejših vzorov. Vidimo na tem fantu, kako ni nič res, da bi bilo krščanstvo sodobnemu življenju, kakršno je, nasprotno in zanj neuporabljivo. Edina pokrajina, ki je Bog nikoli ne obišče je hudobno srce, ki hodi po potih sovraštva, nezvestobe, laži, okrutnosti, neljubezni. To so pota teme in nobena božja luč ne gori nad njimi.

V vse druge kote in prostore pa Bog more in hoče — tudi v revne bajte, v predmestno bedo, v tovarne in rudnike in urade, na glavne trge in zakotne ulice, na zračna in morskata pota, v gledišča in kino-dvorane in športne stadione. Grozde je živ dokaz, da prav umevano prizadevanje KA tudi sodobnega človeka

more napraviti za živega kristjana in resničnega spoznavalca Kristusovega v življenju in smrti. Na njem je bilo delo KA blagoslovljeno z odličnim uspehom.

a. n.

Teško je delo usmiljenke

(Ob obletnici smrti s. Kviterije Smuk.)

Streči bolnikom ni lahka stvar. Le blago srce, trdna volja, ljubezen do bolnika, precejšnje znanje in zdravo, krepko telo morejo prenesti vse težave, ki jih prizadeva skrbna postrežba hudo bolnim. Se domači se mnogokrat naveličajo streči svojim sorodnikom, posebno če je bolezen dolgotrajna in bolnik zaradi bolečin nepotrpežljiv. Še večje potrpežljivosti in dobre volje pa je treba za strežbo tujim ljudem.

To težko delo vršijo v naših bolnišnicah usmiljenke, ki so se iz višjih nadzemskih razlogov odpovedale zemskim dobrinam in se popolnoma posvetile samarijanskemu delu za bližnjega. Koliko premagovanja je treba pri strežbi bolniku, ki ima n. pr. raka v stanju razpadanja, ko se širi okrog njega neznošen smrad, tako da domači pri bolniku ne morejo vzdržati! Le sestra usmiljenka, ki je tudi človek z vsemi čuti, vzdrži pri njem in mu streže še s posebno ljubeznijo.

Težka je bila strežba bolnikom v mirnih časih, še mnogo težja je danes, ko ni zadostne hrane in ne dovoljnega oddiha. Zato ni čudno, ako usmiljenke velike duševne in telesne napore le s težavo zmagujejo, počasi omagujejo in hirajo ter mnoge izmed njih prezgodaj umirajo. Svet o takih tihih žrtvah in o takih skritih junakinjah le malo ve.

Tudi s. Kviterija je bila usmiljenka, delavna, skromna in tiha kot toliko drugih. Vendar zasluži, da o njej svet malo več izve.

Rodila se je l. 1881. v Smolenji vasi pri Novem mestu kot hčerka kmeta-vinogradnika, obiskovala ljudsko in gospodinjsko šolo v Šmihelu, pomagala staršem pri delu na polju do 23. leta, ko je vstopila v Družbo usmiljenk. Po kratki pripravljalnici dobi v Ljubljani in Gradcu je l. 1905. postala sestra. Nato je vso dobo do smrti službovala v Splošni bolnišnici v Ljubljani, najprej 6 let na kirurškem oddelku, potem pa celih 31 let na infekcijskem oddelku.

Nega bolnikov z nalezljivimi boleznimi je ena najtežjih in najbolj odgovornih. Večina bolnikov je težko bolnih, boleznimi trajajo cele mesece, bolniki se pogosto ponesnažijo (pri težki griži), treba je izvajati stalno razkuževanje itd. Nalezljive bolezni so tudi nevarne za strežniško osebje, od katerega prej ali slej kljub vsej pazljivosti marsikdo oboli in celo umrje.

Bolnikov, ki bolehalo za nalezljivimi boleznimi, ni dovoljeno obiskovati, zato so prepuščeni zdravnikom in usmiljenkam, ki morajo zdravljenju in negovanju takih bolnikov posvetiti še posebno skrb in znanje ter pokazati največjo ljubeznivost in potrpežljivost.

Prav v tem je veličina s. Kviterije. Prek 5000 bolnikov iz mesta Ljubljane in prek 10.000 iz drugih delov Slovenije je negovala v vseh dolgih letih na infekcijskem oddelku, tisočem med njimi je s svojo skrbno in požrtvovalno nego pomagala rešiti življenje. Za delo je bila

izredno pridna in spretna, tako da je zlasti v mlajših letih delala za dve. Iz njenih oči je sevala milina in dobrot, kar so posebno čutili otroci. Ob prvi svetovni vojni je bila večkrat popolnoma sama na oddelku in stregla prek 20 bolnikom podnevi in ponoči. Nekdo čez cele tedne, tudi ponoči, ni sezula čevljev.

Posebno je znala streči bolnikom z davico. Zaradi oddelitve od drugih otrok in zaradi zdravljenja je bolnika navadno treba poslati v bolnišnico na infekcijski oddelk. Kako bridka je ločitev staršev od težko bolnega otroka, ki ga morajo pustiti na oddelku mogoče prvič v življenju samega, proč od doma in smrtno nevarno bolnega! Otrok joka, se krčevito drži matere in je noče pustiti, staršem dero solze po licih. Zalostni in zaskrbljeni se ob prihodu na oddelk nekam nezaupljivo ozirajo po obrazih usmiljenk in zdravnikov, katerih skrbi in varstvu izročajo otroka. Kako tolažilno vpliva nanje prijazna beseda zdravnika, kako jih pomiri, če vidijo, da usmiljenke lepo ravnavajo s otrokom! In to je prav posebno znala s. Kviterija.

Ko je otrok še obupano jokal, je že začutil na licu božajočo roko s. Kviterije, zaslišal njene bodrilne besede, ko je dobil zdravilno injekcijo ali ko ga je v postelji pokrivala. Otrociček je dobil zaupanje, oklenil se je z ročicami in večkrat kar v njenem naročju mirno zaspal. Ponoči ga je skrbna sestra večkrat hodila gledat, ga pokrivala, ga dala na nočno posodo, ga zopet uspavala. Tako je bilo sklenjeno med otročičkom in sestro Kviterijo prijateljstvo, ki je trajalo mnogokrat še po odhodu otroka iz bolnišnice.

Teže je, če je otrok zelo hudo bolan, če ima n. pr. davico na glasilkah ali krup. Tak otrok težko diha, je hripav ali celo brez glasu, nemirno se premetava po postelji, ves plav in zaripel je v obraz, ker ga duši. Ker zdravniki v bolnišnici navadno odlašamo operacijo — prerez sapnika in vstavitve cevke — do zadnjega, zato mora biti pri otroku stalno dobro izvežbana sestra, ki otroka nadzira, mu daje zdravila, tople pijače, ga miri in pazi na to, da pravočasno pokliče zdravnika, če je kljub vsemu potrebna operacija. To je bilo leto za leto predvsem delo s. Kviterije. Ona je že pri prihodu takih bolnikov po dolgotrajnih skušnjah ugotavljala: tega otroka ne bo treba operirati, pri onem pa bo operacija potrebna kljub drugim sredstvom. Zdravniki smo se prepričali, da je imela s. Kviterija skoraj vedno prav, ter smo zelo upoštevali njeno mnenje.

Če je bilo otroka treba operirati, je po operaciji zopet stalno potreboval pri sebi skušeno sestro. Saj se je cevka tako rada zamašila in nevarnost smrti je bila blizu; ali pa je otrok poskušal cevko potegniti ven in bi se brez takojšnje pomoči zopet zadušil; ali pa se je zaradi premetavanja otroka po postelji odrgnila rana na vratu, pretrgala žilica in tekla kri v sapnik — nova nevarnost za zadušitev! Tekom ene noči je spretna roka s. Kviterije včasih večkrat rešila otroku življenje, ki bi bil sicer umrl pred prihodom dežurnega zdravnika.

Po odstranitvi cevke iz sapnika nastopajo navadno spet nove težave. Otrok noče dihati brez cevke, neprestano se duši. Spet je bila s. Kviterija tista, ki je včasih presedela ali prehodila 2, 3

ali celo več dni in noči z otrokom v naročju, mu včasih delala umetno dihanje, ponovno širila rano na vratu in pomagala otroku na razne druge načine do prihoda zdravnika in s tem otroku reševala življenje.

Vi vsi, ki nosite po izvršeni operaciji na infekcijskem oddelku v zadnjih 30 letih brazgotine na vratu, ne pozabite, da vam je pomagala reševati in rešiti življenje s. Kviterija!

Pa ne leže samo otroci na infekcijskem oddelku, tudi odraslih je mnogo, posebno takih s trebušnim legarjem. Tudi tukaj je potrebno mnogo dobre nege, umivanja in čiščenja telesa, skrbeti, da bolnik ne dobi ran zaradi dolgotrajnega ležanja na hrbtu itd. Zdravnik pregleda bolnika navadno dvakrat, v težjih primerih tudi večkrat na dan, predpiše zdravila, da potrebne injekcije in navodila, potem gre; sestra pa neguje bolnika, mu streže noč in dan, če je potrebno, ga hrani, opazuje bolnikovo stanje, ali se je mogoče poslabšalo, ter to takoj sporoči zdravniku.

Nega bolnika obstoji iz raznih malenkosti, katerih marsikatera lahko bolniku reši življenje, ali pa neizvršena lahko služi poslabšanju bolezni. Zato se tu vestna nega ne da plačati ne z denarjem ne s pohvalo. In s. Kviterija je bila vedno izredno vestna in požrtvovalna.

Nalezljive bolezni so vedno resne in kljub skrbnemu zdravljenju in dobri negi kdaj pa kdaj kateri umrje, posebno če je bil pripeljan v bolnišnico prepozno. Nič ni težjega za zdravnika in sestro kot boriti se proti zamujeni bolezni tako rekoč brez upa zmagae. Bolniku je treba telesno pomagati, ga duševno dvigati, mu dajati tolažbo, da bo ozdravel, pa ga vendar s katoliškega stališča pripraviti na morebitno smrt; obveščati domače, ki so v skrbeh za bolnika; gledati žalostne obraze, poslušati obupajoče jokanje in vendar storiti več kot svojo dolžnost: pomagati bolniku do zadnjega in tudi ob zadnji uri. Prav v takih težkih trenutkih, ko so umirali na oddelku otroci ali odrasle osebe daleč od doma in od dragih, jim je stala s. Kviterija ob strani; kot ljubeča mati je otročičku, ki je v smrtnem boju stezal ročice k mamic, govorila tolažilne in poslovilne besede, ga priporočala angelu varuhu, mu umirajočemu podprla glavicu, zatisnila umrlemu zasnule oči in ga prekrižala.

Ni čudno, da je zaradi neprestanega dolgoletnega trudapolnega dela začela hirati in si nakopala težko, na zunaj komaj opazno pljučno bolezen. Zadnje mesece je bila sicer za delo nesposobna, zato pa je mlajšim sestram dajala koristne nasvete in pred smrtjo napisala nekako oporoko, v kateri poučuje sestre, kako morajo streči bolnikom.

Izpolnila se ji je želja, da je tudi ob bolezni ostala in umrla na oddelku, na katerem je delala toliko let.

Primarij dr. V. Meršol.

Pojdimo k svetniškemu Baragu

Ogenj je treba vzdrževati, da ne ugasne. Kmalu bo deset let, ko smo se s precejšnjo vnemo zavzeli za to, da dobimo domačega zavetnika — svetnika. Časopisi so se razpisavali o zaslugah velikega našega misijonskega škofa Fri-

derika Baraga in o njegovem svetniškem življenju. Pastirsko pismo ljubljanskega škofa dr. Rožmana nas je navduševalo in bodrilo, naj se v svojih prošnjah obračamo na pomoč do tega gorečega apostola, ki je svoj slovenski narod prav tako iskreno ljubil kakor svoje indijanske ovčice, ki se je zanje vsega žrtvoval. Tudi po naših božjih hramih se je slišala pogosto beseda v proslavo svetniškemu Baragu, pa tudi prošnja, naj pomagamo cerkvenim krogom v Ameriki, da se pospeši Baragova beatifikacija.

Med vojsko se je navdušenje nekoliko ohladilo, delo za beatifikacijo se ne razvija, kar je kolikor toliko razumljivo. Zato pa mi ne smemo mirovati. Kdaj smo imeli več silnih potreb kot danes? Kdaj smo bili bolj potrebni Baragovega varstva in pomoči kot danes? Imamo skupne zadeve našega tako preskušanega naroda, imamo moreče skrbi, ko gledamo, v kakšni nevarnosti je naša vera in versko življenje. Bolezni, revščina, pomanjkanje nas tare. Koliko jih je, ki nosijo poprej neznano in nesluteno gorje brezdomstva!

Pojdimo k Baragu, trkajmo in prosimo, naj nas rešuje tako, da bomo o njegovem uslišanju prepričani. Prosimo, naj ga Bog poveliča s čudeži, potem bo pot za njegovo beatifikacijo uglajena.

Rožni venec

Ze 28. leto teče, odkar je Brezmadežna v Fatimi (13. oktobra 1917) ob navzočnosti 70.000 romarjev deklici Luciji, ki jo je vprašala, naj ji pove svoje ime, razodela: »Kraljica rožnega venca sem!« Molitev, ki jo je Marija tolikokrat priporočila v Lurdu in v Fatimi, ima v tem zatrdilu najlepše jamstvo. Mnogi v svoji otopelosti zavračajo rožni venec kot nekaj takega, kar je kvečjemu še za preproste ženske. Pomislijo naj, da je rožni venec molitev svetnikov. Neki goreč pridigar je rekel vernikom v svojem govoru: »Skrivnostni ključ do svetosti sem našel v rožnem vencu.« Ni ga svetnika v nebesih, ki bi ne podpisal tega izreka. Vsak svetnik je bil na zemlji mož molitve; najpripravnejši priročnik za molitev in premišljevanje pa je rožni venec.

Rožni venec je molitev ljudskih voditeljev. Veliki krščanski junak Garcia Moreno je imel v dnevnem redu, ki se ga je vestno držal, tudi rožni venec kot važno dnevno opravilo. O'Connell je opravljal svoj rožni venec na mostovžih državne zbornice.

Rožni venec je molitev umetnikov. Skladatelj Haydn je iskal navdihov za svoje glasbene umotvore v molitvi rožnega venca. — Stvaritelj nesmrtnih glasbenih del Mozart se je z rožnim vencem zahvaljeval za svoje uspehe. Znani glasbenik Gluck je ostal zvest rožnemu vencu do smrti.

Rožni venec je molitev znanstvenikov. Omenjamo le nekaj imen: Volta, Marconi, Friderik Ozanam, Aleksander Manconi i. dr.

Rožni venec je molitev pónižnih, nesrečnih, skromnih, preprostih. Imenujemo samo nekatere: Ivano d'Arc, lurško pastirico sv. Bernardko, tri pastirice v Fatimi: Lucijo, Francka in Jacinto.

Rožni venec je molitev grešnikov, ki nanjo niso pozabili. Z njim se približujejo Mariji in po Mariji k Jezusu.

Knjižna poročila

Izšla je knjiga z naslovom: »Krik naše zemlje«. Ze slika na ovitku mora pretresti človeka. Nesrečni ljudje, pogreznjeni v morje trpljenja, ki ga jim je povzročil komunizem, iščejo zavetja pred rdečimi plameni pri Križanem. K njemu, ki je dal življenje za nas vse, dvigujejo svoje roke v silni bridkosti. Križ je njihovo upanje in tolažba. Radovedno sem knjigo odprl in nisem je mogel odložiti, dokler je nisem prebral. Pisatelj je zbral na osemdesetih straneh svoje knjige vsa važna sodobna vprašanja, ki posegajo v sedanje in preteklo življenje našega naroda. Največjo skrb posveča verskemu življenju. Vprašanja, ki jih razgrinja in obravnava ta knjiga, bomo morali vsi premišljevat in temeljito reševati, če bomo hoteli naš čolnič oteti pogube.

Pisatelj je svoje delo razdelil v tri dele. V prvem delu z naslovom »Pred breznom« nam pretresljivo in nazorno popisuje strašne zločine brezbožnikov na naši zemlji. Požgane vasi, cerkve in 30 tisoč grobov so prepričevalni dokazi, da je komunizem zlo, katerega oče je satan sam. Vsi tisti, ki komunistične zločine odobravajo, s komunisti sodelujejo in jih podpirajo, vrše satansko delo in imajo odgovornost pred Bogom.

V drugem delu z naslovom: »Kje je krivda?« odkriva naše velike napake, ki smo jih delali v preteklosti. Nismo imeli socialnega čuta, Cerkev nismo bili zvesti. Surovost in podivjanost nam je kvarila mladino, šole, ljudske in srednje, pa tudi univerza so zastrupljale cvet naroda, namesto da bi ga vzgajale v zvestosti do Boga in do domovine. Nenravnost razjeda drevo našega družinskega in javnega življenja.

V tretjem delu z naslovom: »Na drugo pot!« pa nam pisatelj kaže rešilno pot: Vrniti se moramo k Bogu in doslednemu življenju po veri.

Vzemite to knjigo v svoje roke vsi, ki ste blage volje, in jo prav berite! Za našo veliko, sveto zadevo gre! To imejte pred očmi, ko boste brali, potem vas pomanjkljivosti, ki jih moremo najti v vsakem človeškem delu, ne bodo motile, ampak boste morali reči: Naj bo, kakor hoče, pisatelj te knjige ima vendar le prav. Knjiga »Krik naše zemlje« naj obišče vse naše družine, jih odvrača od zmot in jim kaže pot do rešitve. G. M.

Ali ste že brali »Misijonski koledar 1945«? Kar nič se mu ne pozna, da je izšel v času vojske. Pravi misijonski duh veje iz njega. Krasé ga lepe slike iz misijonskega življenja. Posebno pa se odlikuje po pestri, globoki vsebini. Misijonar Janez Kopač nam v svoji globoki razpravi odgrinja skrivnostno delovanje Svetega Duha pri širjenju, rasti sv. Cerkve; dr. Jakob Zagar prirčno razpravlja o Marijinem misijonskem Srcu; Franc Sodja pa nam govori o temelju akomodacije (prilagojevanja) v misijonih. Jezuit p. Jakob Zibert nam je opisal življenje, delo, osebnost in misijonsko metodo velikega misijonarja sv. Frančiška Ksaverija. Zelo važen je članek o domači duhovščini v misijonih. Dr. Anton Soklič nam je prevedel poročilo p. Jožefa Wanga o »Družbi Gospodovih učencev«, novi kitajski domači redovni družbi, in popisal svoi obisk pri misijonskem znanstveniku p. Dindingeru ter misijonske knjižnice v Rimu.

G. Jožef Le-Van-Au, Anamec, je v francoščini napisal zanimiv članek v anamskih katehizih. Mis. koledar ga prinaša v prevodu. P. Marijan Valenčak, frančiškan, piše o Sunvenu, očetu nove Kitajske, ki je umrl pred dvajsetimi leti. Vseuč. docent dr. Vilko Fajdiga je napisal globoko razpravo o socialnem delu Cerkve v misijonih. Pod naslovom »Božje in človeško delo pri ustanovitvi Družbe za širjenje vere« opisuje gđč. Ruža Kapus življenje in delo njene ustanoviteljice Pavline Jaricot. Sledi »Izpoved«, pismo o misijonskem poklicu, in važna razprava vseuč. profesorja, prelata dr. Alojzija Odarja o organizaciji misijonstva. S posebnim zanimanjem sem bral tudi pod naslovom »Trpljenje za misijone« zadnje poročilo, kjer člani in članice Dijaške misijonske zveze popisujejo svoje vtise, ki so jih dobili na binkošno soboto 1944, ko jih je nad 100 obiskalo bolnike v bolnišnicah in zdraviliščih ter jih prosilo, naj darujejo svoje trpljenje za misijone. Tudi vse pesmi v Misijon. koledarju, ki sta jih napisala Nikolaj Jeločnik in Vladimir Kos, so iskrene, res misijonske.

Misijonski koledar 1945 je za preproste ljudi nekoliko težak, vendar zaradi temeljitih člankov, globokih razprav in lepih misijonskih slik zasluži, da ga naroči in prebere prav vsaka slovenska družina ter ga nato uvrsti v svojo knjižnico. Zaradi tehtne vsebine bo imel letošnji Misijonski koledar trajno vrednost.

General frančiškanskega reda umrl

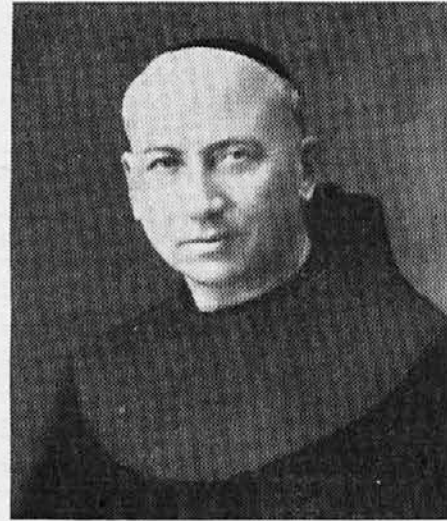
Iz Rima je prišla vest, da je v frančiškanski kuriji pri Sv. Antonu dne 28. novembra 1944 umrl vrhovni predstojnik reda Manjših bratov p. Leonard Marija Bello.

Pokojni je imel oblast tudi nad slovenskimi frančiškani, zato je prav, da je naša javnost o njegovi smrti obveščena, predvsem pa o njegovem življenju in delovanju.

P. Leonard je bil rojen leta 1882. v mestu Motto v pokrajini Treviso. Že kot majhen deček je pripadal organizaciji Frančiškove mladine, kjer se mu je oglašila želja po redovnem življenju. S 15. letom je stopil v frančiškanski red in je bil torej preoblečen leta 1897. Leta 1904. se je zavezal Bogu s slovesnimi redovnimi obljubami. V mašnika je bil posvečen 18. marca 1905. Bil je zelo nadarjen, zato so ga poslali na višje študije

v Rim, kjer se je usposobil za profesorja bogoslovja. Službo bogoslovne profesorja je vršil v Benetkah.

Predstojništvo beneške frančiškanske provincije mu je po nekaj letih zaupalo odgovorno službo magistra novincev. V vzgojo redovne mladine je položil vso

svojo dušo. Novince je vzgajal v frančiškanskem življenju in apostolatu — v duhu Frančiškove skromnosti in preprostosti.

Veliki vzgojni uspehi mladega p. Leonarda so tako delovali na redovne sobrate, da so ga dvakrat izvolili za provincijala beneške provincije. Kot predstojnik je pokazal izredne odlike in vrline. Povsod je branil pravice reda in ustvarjal zdrave, čiste ideale frančiškanskega življenja. V načelih je bil strog, v občevanju pa blag in dober oče.

Leta 1933. so se zbrali v Asisiju vsi provinciali frančiškanskega reda na generalni kapitelj. Pri volitvah je dobil p. Leonard večino glasov za vrhovnega predstojnika reda. Zdaj je še bolj vse svoje dušne in telesne moči in zmožnosti posvetil službi reda v splošno zadovoljstvo vseh. In zato so ga leta 1938. ponovno izvolili za generala, kar se zgodi zelo redko.

Svojim bratom je pošiljal klasične okrožnice, kjer jih je spominjal na frančiškanske dolžnosti in kreposti.

Da sijaj reda zažari tudi na zunaj, je povzdignil na veliko višino kulturni apostolat reda z gojitvijo bogoslovne in modroslovne znanosti. Molil je in mnogo delal za povečanje bl. Janeza Duns Sko-

ta, ki je najsvetlejša zvezda na nebu frančiškanske teologije in filozofije. Ustanovil je posebno komisijo za izdajanje vseh Duns Skotovih del. Predsednik te komisije je hrvaški frančiškan p. Karol Balič. Ko bodo izšla vsa dela Duns Skota, tega učenjaka in viteza Marije brezmadežne, takrat bo svet spoznal veliko dušo tega siromašnega sina asiškega ubožca.

Pokojni general Bello je tudi izposloval in dosegel pri sveti Stolici, da je frančiškansko bogoslovje pri Sv. Antonu v Rimu postalo papeško vseučilišče.

Posebno pri srcu so bili pokojnemu generalu frančiškanski kolegiji in pa frančiškanske tiskarne. Vedno je bil vesel, če so mu provinciali poročali o ustanovitvi novega kolegija ali pa tiskarne. Taka podjetja je na vso moč podpiral tudi gmotno. Tako je pokojni general izredno zaslužen za veliko kulturno delovanje frančiškanskega reda v novejši dobi.

Posebno pri srcu so mu bili tudi frančiškanski misijoni. V svojih okrožnicah je redovno mladino večkrat pozival na misijonsko vojsko. Ustanovil je v Rimu čas su najbolj primerni kolegij za vzgojo mladih misijonarjev. Da so frančiškanski misijoni najbolj vidni na skrajnih mejah katoliške diaspore, da so frančiškanski misijoni po vseh delih poganskega sveta orošeni s krvjo navdušene frančiškanske mučeniške mladine, da so frančiškanski misijoni najštevilnejši v naročju sv. Cerkve, je velika zasluga pokojnega generala p. Leonarda.

Pokojni general je zelo dobro poznal tudi nas Slovence in slovenske frančiškane. Našo domovino je obiskal leta 1935., kjer se je prepričal o delovanju slovenskih frančiškanov. Obiskal je več samostanov. Poklonil se je takrat Mariji Pomagaj na Brezjah, videl je biser slovenske zemlje, naš Bled. Lepote naše zemlje ni mogel nikoli pozabiti.

Pokoj njegovi plemeniti serafinski duši!
P. Odilo.

Tretjerednikom

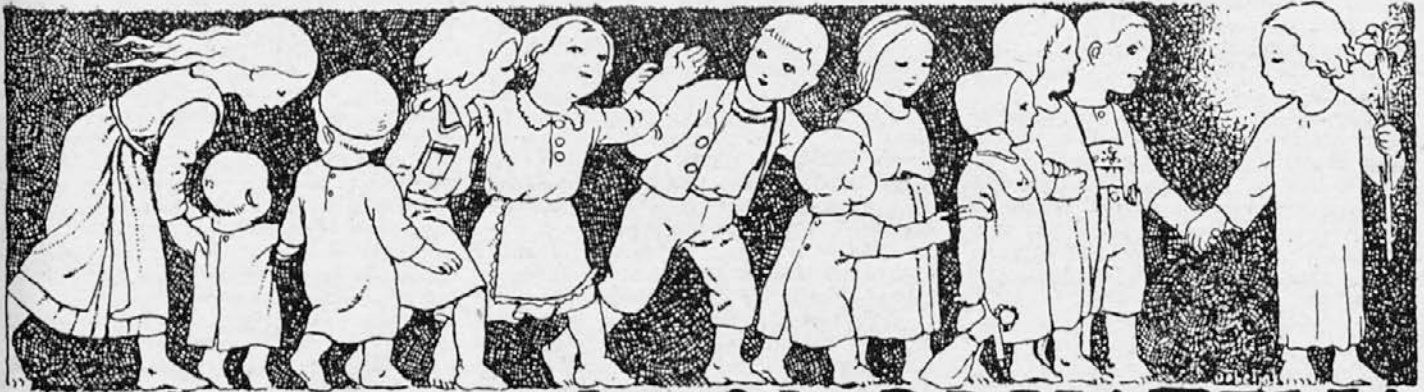
V novo leto gremo z novim navdušenjem. Novoletni sklep bodi: V tem letu bom šel vsak mesec k tretjerednemu shodu in udeležil se bom vseh vesoljnih odvez in vseh popolnih odpustkov. Da ne bom nobenega teh dni prezrl, si bom preskrbel »Serafinski koledar«, kjer so dnevi vesoljnih odvez in popolnih odpustkov natančno zaznamovani.

Serafinski koledar je založila ljubljanska tretjeredna skupščina. Dobite ga na samostanski porti pri frančiškanih v Ljubljani. Stane 3 lire.

Ljudska posojilnica v Ljubljani

zadruga z neomejenim jamstvom, v lastni palači na Miklošičevi c. 6 (nasproti hotela „Union“)

Sprejema hranilne vloge v vsaki višini in jih najugodnejše obrestuje, daje posojila na vknjižbo in proti poroštvu. Posojilnica je bila ustanov. 1895. leta

OB ROKI BOŽJEGA PRIJATELJA

P. Krizostom:

Mi smo božji romarčki!

(H gornji sliki.)

Mi smo božji romarčki;
sneg debeli gazimo.
V raj nebeški romamo,
kjer se domek naš smeji.

Jezus sam nam kaže pot
z lilijo v rokah.
Z njim je romati lepo;
ni nevarnosti nas strah.

Kadar v noči se stemni
in zatuli še vihar —
Jezušček ves zagori
kakor zlati sončni žar.

Romarčki nebeški smo.
V raj veselo romamo
z dušicami svetlimi,
s srčeci nedolžnimi.

P. Krizostom Sekovanič O. F. M.

Trnova krona

Prav na skrajnem koncu vrta je stal Rudi. Ves je bil pogreznjen v brezlisto grmičevje in kdaj pa kdaj je v tem jezeru samih vej kar izginitil. Siromaček se je trudil, da bi porezal šipkovemu grmu nekaj dolgih trnovih vej.

Siromaček se je trudil, da bi porezal šipkovemu grmu nekaj trnovih vej.

Vrtna ograja je obstajala iz šipkovih grmičev, ki pa so bili skrbno gojeni in živo obrezani. Samo na skrajnem koncu, kjer je mejil vrt na polje, je raslo grmičevje dvije in visoko. Bila je to posebna vrsta belega šipka z dolgimi šibami, ki so bile polne močnih, dolgih in ostrih trnov.

Ni bila šala te zapletene veje odvozlati, odrezati in jih potegniti iz toliko ostrih objemov sestrskih vej. Venomer so udarjale veje Rudolfa v obraz in se oklepale njegove obleke.

Dvakrat se je že urezal in njegove roke so bile močno opraskane. Marsikatera kapljica krvi je orosila trne na tleh ležečih vej.

Pa v svoji veliki gorečnosti se za vse to ni zmenil, o še celo veselil se je, češ: »Malo sem pa božjemu Zveličarju že podočen.«

»Rudi, kje si vendar?« zadoni dobro znani glas v dečkovi bližini.

Prestrašen se fantič zaokrene in zagleda pred seboj svojo mater.

»Povsod te iščem... Za božjo voljo, otrok, kakšen pa si?! Kaj vendar počenjaš? Saj si ves krvav!«

V zadregi je hotel Rudi skriti svoje roke. Vsa kri mu je udarila v obraz, da je bil od sramu rdeč kot češnja.

»Kaj počenjam? O... nič posebnega... Hotel sem samo...« Beseda se mu je zataknila v grlu.

»Kaj si hotel? Kaj pomenijo trnove veje na tleh? Govori vendar! Ali si pojedel jezik ali kaj?«

»Mama, ne bodi huda! — Sama si mi posodila knjigo; tam sem bral nekaj silno lepega o redovniku, ki si je spletel iz trnovih vej krono, prav tako, kot jo je imel na glavi naš Odrešenik. V svoji celici jo je obesil pod križ, da bi se ob pogledu nanjo vedno spominjal Kristusovega trpljenja. Vsakokrat, kadar je izvršil dobro delo — če je samega sebe ovladal, če se je premagal, če je greh preprečil, če je bolečine vdano prenesel — je odhitel v celico, kjer je pokleknil pred križ, je odlomil od krone trn in je ves vesel vzkliknil: Moj Jezus, zopet te muči en trn manj. Tako sem srečen, ker morem lajšati tvoje bolečine. — Ti veš, mamica, v kakšnih hudih časih živimo... Ti veš, da otroške žrtve prodrejo oblake, pa sem si mislil... pa sem hotel...«

»Hotel si storiti isto kot pobožni menih,« mu je pomagala mama. »Rudi, to je lepa misel. Rada ti bom pri tem poma-

gala. Božji Zveličar se bo pač radoval nad tem, če se boš prizadeval lajšati njegove bolečine in odstranjevati trne, s katerim svet njegovo božje Srce brezsrčno muči. Povej, kako boš začel to delo?«

Rudiju so zažarele oči: »Veš kako, mama; gospod katehet nas je o tem dobro poučil. Če se premagamo, če smo pokorni, krotki, potrpežljivi, so to same majhne žrtve, ki delajo Jezusu veselje. — Ti dobro veš, mama, da ne jem rad grahove juhe, pa sem sklenil, da jo bom vsakokrat pojedel poln krožnik iz ljubezni do njega. Pa če mi bo Janček zopet polomil moje igrače, se ne bom nič jezil. Jabolko, ki si mi ga zjutraj dala, sem podaril bolnemu Martinčku...«

Zmeden je Rudi utihnil. Vsega tega bi ne bil smel povedati. Za vse to sme vedeti edinole Jezus. Osramočen je globoko pobesil glavo.

Mamica pa ga je ganjena pogladila po kodrčkih in mu rekla: »Srček moj, zelo sem te vesela. Potrudi se in delaj kot oni dobri redovnik: kadar koli boš naredil Jezusu na ljubo kako dobro delo, pojdi v svojo sobico in izderi trn iz krone. To te bo neprenehoma spominjalo na tvoje trdne sklepe. Za vsak izdrti trn ti bo vzcvetela nevidna roža. Te rože pa daruj Jezusu z iskreno prošnjo za skorajšen pravičen mir, za rešitev iz stisk sedanjega časa in za spreobrnjenje zaslepljenega človeštva. Ves postni čas delaj tako, da boš mogel za Veliko noč položiti k nogam od mrtvih vstalega Zve-

»Za božjo voljo, otrok, kakšen pa si?! Kaj vendar počenjaš?«

ličarja namesto trnove krona čudovit venec samih dehtečih rož.«

»Bom, mamica, bom!« vzklikne Rudi ves navdušen. »Kadar bi hotel na to pozabiti, me pa ti opomni!«

»Prav, Rudi. Zdaj ti bom pa pomagala splesti trnjevo krono.« Vzela je nekaj bodečih šib in jih previdno spleta in povila v venec. Deček je potegnil iz žepa pripravljeno vrvco in jo ponudil mami, ki je z njo pritrdila veje tako, da se niso mogle več razplesti. Brez zboldljajev v roko in brez kapljic krvi tudi pri mami ni šlo.

... je odnesel Rudi trnovo krono v svojo sobico in jo obesil pod križ.

Tiho sta opazovala mati in sin strahotno krono, vso polno ostrega trna. Tako krono so položili kruti ljudje Kristusu na sveto glavo tako trdo, da se je trne zajedlo vanjo z vso ostrino. Kako razbolela je bila glava »najlepšega izmed otrok človeških.«

»Ljudje mislijo tako redko in malo na to,« pravi mama, »ker si jo pač ne predstavljajo. Toda če jo ima človek pred seboj, potem šele razume, kako strašne so bile bolečine pri trnovem kronanju...«

S svečanim korakom je odnesel Rudi trnovo krono v svojo sobico in jo obesil pod križ. Ves blažen je zdrknil na kolena, pobožno odmolil očenaš in znova zatrdil božjemu Zveličarju, da si bo ves postni čas prizadeval odpraviti vse napake in pogrške. Povem naj vam, da je Rudi še isti večer odlomil od trnove krona prvi trn. Bilo pa je takole.

Triletni bratec Janček je iztaknil Rudijevo knjigo; ves zamaknjen je občudoval v njej prekrasne podobe. Kako so mu bile všeč!

Pa če bi bile še pobarvane, bi postale še nedopovedljivo lepše; si misli mali umetnik.

Urnih kračic bliskne po Rudijeve barvice in s par potezami spremeni črne slike v rdeče, zelene, modre, rumene... Pred seboj ima živo rdeče ljudi, zelene pse, modra drevesa! S svetlikajočim se očesom občuduje svoj umotvor. Rudi bo kar strmel! Tale ovčka — joj, kako je dolgočasno bela — rdečo bom naredil! Pa je segel s tako gorečnostjo po rdečem barvilu, da je prevrnil kozarec vode, ki se je zlila po knjigi. Gorjel! Kaj bo pa zdaj!?

Isti hip stopi Rudi v sobo in vidi razdejanje. Kri mu šine v glavo in oči mu zaplavajo v solzah. Moja ljubljena, lepa knjiga! Neumni in hudobni Janček, ki mora vse pokončati. Ze se je hotel ves razburjen vreči nanj in ga pošteno obdelati — pa se je spomnil na trnovo krono. Krepko je stisnil solze in je pričel težko dihati. Z vso silo se je obvladal, vzel je pomazano knjigo in žalostno spregovoril: »Janček, tega ne smeš več storiti. Mojih stvari se ne smeš več dotikati. Jutri ti bom poiskal staro knjigo s črnimi slikami, da jih boš mogel barvati.«

Nato je popolnoma mirno odšel v svojo sobico, pokleknil je pred križem in odlomil prvi trn.

»Moj dobri Jezus, glej prvo žrtev!«

Naslednjega popoldneva, ko je odšla mamica z Jančkom v mesto, je očka samo slučajno stopil v otroško sobo in našel tam Rudijevo izmalčeno knjigo in si jo natančno ogledal.

»Rudi,« je zaklical ves nejevoljen, »kaj ti pride na misel? Tu glej, nova, tako draga knjiga — kakšna je! Sramuj se! Za kazen ostaneš v nedeljo popoldne doma!«

Jezzen je oče odšel.

Rudi pa je stal sredi sobe kot okovan. Tako hitro ni mogel najti besed v opravičilo — očitek je prišel iznenada — prehitro je oče odšel.

Nenadoma pa se zave. Planiti hoče za očetom in se opravičiti... povedati, da je Janček zločinec in ne on. Oče vendar ne sme misliti kaj napačnega o njem. Ze pograbi za kljuko — pa isti hip obstane. Spomni se na trnovo krono — in molči.

Od trnovega venca pa je odlomil že drugi trn.

V nedeljo pa je vendarle smel popoldne z vso družino na sprehod. Janček je namreč sam ponosno povedal očetu, da je v Rudijevi knjigi zelo lepo pobarval podobe — tako se je zadeva razjasnila.

Oče je poiskal Rudija, ga pogladil po licu in dejal: »Junaški dečko si ti.«

Od tega dne ni mogel Rudi pogosto trgati trne s krona, nekatere dni celo po več, zakaj prilik za žrtve je bilo vedno na pretek.

Zjutraj mu je bilo včasih težko vstati, zlasti še ker so bila jutra zelo hladna. Pa je samo pomislil: »Jezusu na ljubo se moram premagati!« in že je planil iz postelje.

... in z nekaj potezami spremeni črne slike v rdeče, zelene, modre, rumene...

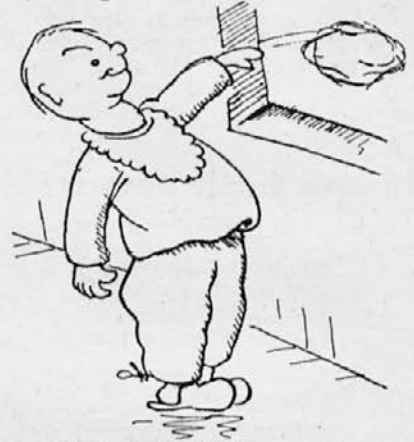
Pri jedi je bil Rudi zelo izbirčen. Te ga in onega ni hotel jesti; kadar so prišle na mizo niemu ljube jedi, pa je bil ves v ognju. Zdaj je bil vedno tih in

spoštljivo je jedel od vsake jedi. Tiho je daroval Gospodu male žrtvice.

Če se je igral, pa ga je mama poklicala, je takoj ubogal brez ugovora. Tudi mračnega obraza ni več pokazal, če je moral v mesto nakupovat, kadar se mu ni prav nič ljubilo.

Povedati pa moramo, da Rudi ni postal kar v trenutku angelček — o ne! Za to je bilo treba mnogo truda in napora. Izvojevati je moral hude boje — pa tudi podlegel je kdaj pa kdaj v takem boju. Toda šlo je vedno na bolje in krona je postajala vedno jasnejša.

Kadar se je spozabil in se mu je zdela kaka žrtev pretežka, je mama izrekla besedo: »Rudi, trnovo krona!« in vse je šlo gladko.

Pograbil je ničvredni venec in ga z veselim krikom zalučal skozi okno.

Na večer je šel dečko v cerkev, kjer je obiskal Jezusa v tabernaklju. Položil mu je vsakokrat vse žrtve celega dneva na oltar in ga prosil novih milosti.

To je bila sveta pomlad, ko so iz Rudijevega srca popadali vsi trni in so vzcvetele čudovite rože.

Cim dalj je visela krona pod križem, tem bolj suhe in krhke so bile veje in vedno laže je Rudi lomil na njih trne. Zato je pa tudi vsak dan odlomil več trnov. Končno je ostalo le še par bodic na golih vejah.

Prišel pa je dan, ko je zginit zadnji trn. To se je zgodilo prav na veliko noč.

Ves blažen je zdrknil Rudi pod križ in molil: »Ljubi Jezus, ali si zadovoljen? Kako lepo je, da je trnovo krona očiščena prav za Veliko noč! Na današnji dan si vstal od mrtvih in tvoja sveta glava je zopet lepa in bleščeča.«

Tisti hip je poklicala Rudija mama. Šinil je kvišku kot blisk in stekel v kuhinjo, da izpolni mamino željo.

Janček je ostal v sobi sam in ni vedel, kaj bi počel. Knjig se ni smel niti dotakniti, barvice so mu skrili. Pograbil je stol in ga zavlekel pod križ. Skobacal se je nanj in radovedno občudoval venec pod križem. Od srca se je zasmel, ko je videl, da je to le ničvreden les, suhe veje, skratka: nepotrebna navlaka, ki jo je treba vreči skozi okno. Pa Janček ni ostal samo pri misli, ampak je prešel takoj v dejanje. Pograbil je ničvredni venec in ga z veselim krikom zalučal skozi okno.

Ko se je Rudi vrnil, je z grozo opazil, da ni več venca pod križem.

»Janček, ali je bil kdo tu medtem, ko sem bil v kuhinji.«

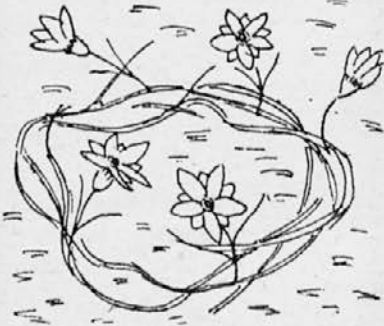
»Nihče,« odvrne Janček.

»Kje pa je moj venec?«

Široko se je zasmel Janček in zmagoslavno odgovoril: »Skozi okno sem zbrisal tiste suhe veje.«

Rudiju je bilo, da bi na ves glas zakokal. Kakšna skrunitelj! Pa se je spomnil na trpečega, umirajočega in od mrtvih vstalega Zveličarja — vso bolečino je iz ljubezni do njega zatrl. Obrisal si je solzne oči; ljubeznivo je pogledal prestrašene Jančka in se mu celo nasmehnil. Odšel je na vrt.

Z vso pobožno skrbjo je iskal venec in ga našel. Venec je padel na rožni grmiček tako, da se je popolnoma pogreznil v brsteče cvetje. Zdelo se je, kot da poganjajo iz suhih vej novi cvetovi.

Rudi je sklenil roke in srce mu je zakipelo v nedopovedljivem veselju: »Moj dobri Jezus, trne si spremenil v cvetje. Vse moje male žrtvice si mi poplačal s svojo bogato milostjo in z nebeško srečo, ki je zdaj v mojem srcu. Hvala ti tisočera...«

Vrt pa je objelo sonce s svojimi mehkiimi žarkii. Po grmičevju so zažvrgoletile ptički. Iz daljave so se oglasili velikonočni zvonovi.

Rudijeva trnova krona se je spremenila v nebeško kruno, ki je v najlepši luči zagorela v dečkovem srcu.

Prof. Filip Terčelj:

Razposajenci

To vam je bil živčav v šoli! Eden je streljal s pračo, drugi premetaval kozolce, tretji je kazal osle, dolgin v zadnji klopi je posnemal avto, sušec v sredi je spuščal zrakoplove, dva spredaj sta se boksala — z eno besedo: bilo je kot v panju, kadar čebele rojijo.

In učitelj? Mahal je z rokami, žugal s palico, skakal kakor opica v kletki, migal z brki in vpil kakor branjevec na

sejmu. »Banditi, gangsterji, lopovi, razbojnikii!« to so bili vsakdanji naslovi, ki so jih učenci znali že na pamet, veliko bolj kot abecedo ali naštevanko. Kdo se je sploh zmenil za učiteljeve pridige in grožnje.

Bil je ta učenjak dobričina in sila prizadeven, toda uspehov ni imel nobenih ne v disciplini ne v napredku. Njegov razred je veljal za najslabšega na vsej šoli. Na vse načine si je prizadeval, da bi vzdržal red, pa ni šlo in ni šlo. Zelo ga je bolelo, ko je videl, da je ves njegov trud zaman. Postajal je iz dneva v dan vedno bolj nervozen. Posledica je bila, da so učenci postajali vedno bolj razposajeni in nedostopni za vsa svarila. V dolgih in enoličnih pridigah je ubijal dragoceni čas. Njegov ugled je padal in nihče se ni zmenil več za njegovo zmerjanje. »Pusti, starega, naj govori, kar hoče, mi imamo svoje opravke,« tako so ugotavljali razposajenci.

»Hujši ste kot leopardi, hijene, divji bikii!« Po razredu se je razlegel glasen smeh in eden izmed porednežev je takoj narisal bika, ki z visoko dvignjenim repom steguje ostre roge, da bi z njimi nabodel učitelja. Dobri mož je opešal. Živci so mu popustili, postal je trpek in otožen, da je moral za nekaj mesecev na dopust. Ko mu je dopust potekel, so ga poslali v drugi razred, ker višjih razredov ni obvladal. To ponižanje je strašno prizadelo ubožega moža, ki je že dvajset let poučeval mladino. Cutil je, da ga preganjajo in omalovažujejo. Njegov prejšnji razred pa je dobil novega razrednika. Ta je takoj v začetku krepko zastavil in

vsi so se čudili, da je iz »najslabšega« razreda postal naenkrat vzoren razred. Pa je imel ta novonastavljeni učitelj svoj način, s katerim je ukrotil razposajence. Moško se je postavil ob kateder in mirno, ne preglasno, ne pretiho, pač pa jasno in kratko dajal učencem navodila. Samo z roko je dal znamenje in vsak učenec v razredu je takoj razumel, da mora utihnniti, ubogati in delati, pa nič dru-

Molitev

Tiho, trudno Jezus plaka,
ko iz ran mu teče kri.
Željno tolažnika čaka,
čaka, čaka... pa ga ni.

Jaz pri tebi naj ostanem,
dobri Jezus moj!
Križ na svoje rame vzamem
in trpim s teboj.

Dihal v rane bom skeleče,
božal ti obraz,
trne trgal ti bodeče,
delal kratek čas.

Veš, kaj prosim, Jezus dobri,
da mi daš za to:
Naj življenje vse ostanem
ves le Tvoj samo.

Šerjak.

gega. In vendar so učenci spoštovali in celo ljubili svojega učitelja ter se ga hvaležno spominjali še v poznih letih. O starem učeniku pa so odrasli imeli sledečo sodbo: Bil je dober gospod, pač pa ni znal graditi v nas značaja. Če bi nas še nadalje učil, bi sčasoma postali lahkomišelnii in nemarnii.

Ko je ubogi šolnik slišal in zvedel za mnenje svojih učencev, ga je to še bolj zadelo. Vtepel si je v glavo, da ga ves svet zaničuje in prezira. Sredi pouka je planil pokonci in naenkrat zakričal: »Kdo mi pravi osel? Sami ste osli!« Vedno je namreč slišal, kot da ga nekdo zmerja z »oslom« in je zgrabil zdaj tega zdaj onega ter ga vlekel v upraviteljevo pisarno, češ da so ga zmerjali z oslom.

Ubogii revež je zbolel. Peljali so ga v umobolnico, kjer je po nekaj letih zapuščen umrl. Ko so njegovi nekdanji učenci zvedeli za njegovo žalostno smrt, so mu pripravili krasen pogreb. Eden izmed njih, ki je bil svoje dni zlasti razposajen, je na grobu govoril tako:

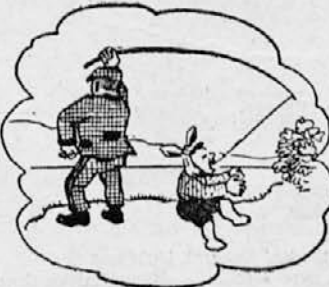
»Spremilii smo do groba moža, ki je vse svoje življenje iskal miru, pa ga ni našel. Tudi mi smo krivii, da je blagi gospod imel toliko bridkih ur. Bili smo razposajeni in nismo razumeli njegove boleznii. Naj to blago nemirno srce najde večni mir na onem svetu, ker ga na tem svetu ni našlo.« In nekdanjim »razposajencem« so stopile solze v oči, ko je zemlja zakrila dobro srce ubožega, toliko preizkušeneega učitelja.

Čuden ribolov

(Risal Debeljak Ludvik)

„Zob strašansko me boli.“

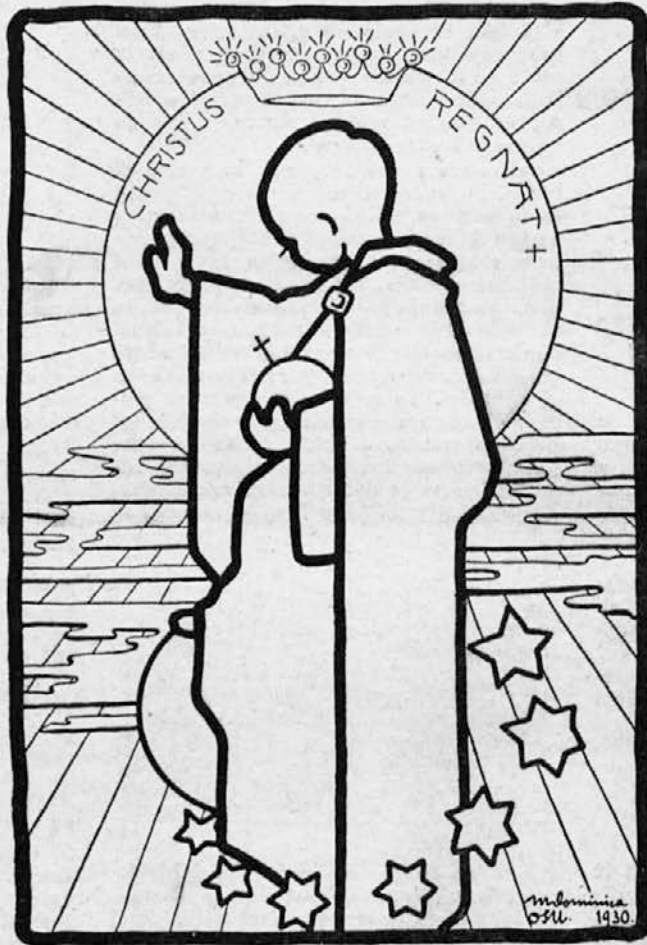
Ribič trnek zavihti.

„Take ribe pa še ne!“

„Juh, juhe, zdaj dobro je!“

Izhaaja vsak mesec • Uprava v Ljudski tiskarni, Ljubljana
Schriftleiter — Urednik: Zabret Franc • Herausgeber — Izdajatelj: Krošelj Jože • Druck — Tisk: Ljudska tiskarna v Ljubljani (Jože Kramarič)
Abonnement — Naročnina: 25.— L za tri mesece, posamezna številka: 10.— L.